

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.024.01.2022

Pan
Artur Dziadosz
Dyrektor Mazowieckiej Instytucji
Gospodarki Budżetowej MAZOVIA
ul. Antoniego Kocjana 3
01-473 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/008 Gospodarka finansowa wybranych instytucji gospodarki budżetowej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Mazowiecka Instytucja Gospodarki Budżetowej MAZOVIA w Warszawie ¹ ul. Antoniego Kocjana 3, 01-473 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Dziadosz, Dyrektor, od 4 lutego 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: - od 16 stycznia 2021 r. do 3 lutego 2021 r. - zastępcy Dyrektora: Arkadiusz Karbowski, Jarosław Rzepecki, Katarzyna Strzelczyk, Monika Wróbel, - od 1 grudnia 2020 r. do 15 stycznia 2021 r. - Norbert Lenkiewicz, Dyrektor.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykonanie planu finansowego jednostki w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Koszalinie, ul. Strefowa 15, 75-124 Koszalin. 2. Zarządzanie posiadaniem majątkiem w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Koszalinie, ul. Strefowa 15, 75-124 Koszalin ² .
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2022 (I połowa) oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z wykonaniem planu finansowego i zarządzaniem majątkiem w kontrolowanym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1. Sylwia Krawczyk, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/164/2022 z 7 października 2022 r. 2. Krzysztof Szczepaniak główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/176/2022 z 19 października 2022 r. 3. Marzena Guzierowicz główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/184/2022 z 4 listopada 2022 r. 4. Sylwia Księżopolska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/187/2022 z 14 listopada 2022 r.

(akta kontroli str.1-8, 891-903)

¹ Dalej: IGB Mazovia lub Instytucja.

² Dalej: IGB - lokalizacja w Koszalinie lub lokalizacja Koszalin.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W kontrolowanym okresie IGB - lokalizacja w Koszalinie i przypisana jej działalność, nie stanowiła w strukturze organizacyjnej IGB Mazovia odrębnej jednostki, lecz była jej integralną częścią. Dyrektor Instytucji nie sporządzał odrębnych planów finansowych dla tej lokalizacji, a wszelkie decyzje podejmowane były przez Kierownictwo Instytucji z perspektywy całości wykonywanych zadań.

Biorąc powyższe pod uwagę, a także ustalenia zawarte w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym, z poziomu lokalizacji Koszalin nie jest możliwe dokonanie oceny kontrolowanej jednostki (tj. IGB Mazovia) pod kątem wykonywania planu finansowego oraz zarządzania posiadanym majątkiem w zakresie objętym księgami prowadzonymi w Koszalinie, tj. w ramach głównych założeń niniejszej kontroli NIK.

Tym niemniej, ustalenia kontroli wskazują że system kontroli zarządczej w jednostce nie dawał możliwości zapewnienia terminowego i kompletnego ujęcia składników majątkowych w księgach rachunkowych IGB Mazovia a tym samym w sporządzanych sprawozdaniach finansowych i budżetowych, co zwiększało ryzyko utraty składników majątkowych. W kontrolowanej lokalizacji Koszalin nie ujmowano w systemie finansowo-księgowym, lub ujmowano ze znacznym opóźnieniem, zdarzenia gospodarcze dotyczące aktywów trwałych i zapasów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykonanie planu finansowego jednostki.

1.1 Wykonanie przychodów, kosztów oraz środków na wydatki majątkowe.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie poprzedzającym lata objęte kontrolą, na podstawie zarządzenia Dyrektora IGB Mazovia nr 01/01/19/Z z 1 stycznia 2019 r. utworzono cztery oddziały Instytucji, w tym Oddział IGB Mazovia w Koszalinie, który do 30 września 2019 r. stanowił odrębną jednostkę organizacyjną IGB Mazovia⁶. Od 1 października 2019 r. *zważywszy na potrzebę wprowadzenia zmiany w strukturze organizacyjnej Instytucji mającej na celu usprawnienie zarządzania*, zlikwidowano Oddział IGB w Koszalinie przypisując organizacyjnie Zakład w Koszalinie do Oddziału IGB w Gdańsku a Zakłady w Goleniowie, Czarnem i w Czerwonym Borze do Centrali IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 946-957)

Zgodnie z Zasadami (polityki) rachunkowości IGB Mazovia⁷ funkcjonującymi w okresie objętym kontrolą, jako miejsce prowadzenia ksiąg rachunkowych Instytucji wskazano siedzibę jednostki oraz dodatkowo cztery inne lokalizacje, w tym w Koszalinie. Jednakże nie przypisano poszczególnym lokalizacjom zakresów działalności IGB Mazovia, które miały być objęte księgami prowadzonymi w tych lokalizacjach. Takiego

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Z dniem 1 października 2019 r. Oddział IGB w Koszalinie został zlikwidowany na mocy zarządzenia Dyrektora IGB Mazovia nr 6/09/19/Z z 30 września 2019 r.

⁷ Zarządzenia Dyrektora IGB Mazovia nr: 7/2021/Z z 10 marca 2021 r. oraz 3/2022/Z z 27 stycznia 2022 r.

wskazania nie zawierały także regulaminy organizacyjne IGB Mazovia⁸ ani inne dokumenty wewnętrzne.

Zarządzenie Dyrektora IGB Mazovia nr 8/2022/Z z 25 kwietnia 2022 r. wyodrębniło jedynie, w dziale księgowości⁹, od dnia 1 maja 2022 r. pięć działów księgowych, m.in. w Koszalinie.

(akta kontroli str. 20-37, 881, 958-1116)

Przegląd zapisów dokonanych w okresie objętym kontrolą w systemie finansowo-księgowym Symfonia¹⁰ prowadzonym w lokalizacji Koszalin wykazał, że odnosiły się one m.in. do¹¹:

- działalności drukarskiej realizowaną przez Zakład w Czarnem,
- działalności metalowej - Zakład metalowy w Koszalinie,
- usług szkoleniowych - Dział szkoleń funkcjonujący w Koszalinie,
- działalności budowlanej - Dział budowlany,
- administrowania, usług hotelarskich i gastronomicznych - Zakład w Czerwonym Borze,
- prowadzenia kantyn oraz stołówek (do końca 2021 r.).

(akta kontroli str. 139-159, 942, 1836-1839, 2007-2010)

Główny Księgowy Instytucji wyjaśnił: *W okresie kontroli dział księgowy prowadził rachunkowość tylko dla ww. rodzajów działalności. Kantyny oraz stołówki prowadzone były przez zlikwidowany w 2021 r. punkt księgowy w Czerwonym Borze, a następnie przeniesione do Warszawy. Podział obowiązków nie został spisany w formie procedur, zakres odpowiedzialności pracowników określony jest tylko w umowie zawartej z pracownikiem. Jeżeli chodzi natomiast o księgowania tychże działalności w Koszalinie, wynika to z faktu iż wszystkie te działalności były prowadzone wcześniej przez przejętą Instytucję Gospodarki Budżetowej Pomerania¹² z siedzibą w Koszalinie, dla której to księgi prowadzone były w kilku miejscach (Koszalin, Czerwony Bór, Czarny, Goleniów), natomiast w ramach restrukturyzacji „scalono” działy księgowości do jednego działu księgowego w Koszalinie.*

(akta kontroli str. 78-85, 881, 1806-1835)

Była kierownik działu księgowego w Koszalinie potwierdziła ww. wyjaśnienia Głównego Księgowego IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 2576)

W obszarach działalności nieformalnie przypisanych ewidencjonowaniu w systemie f-k w lokalizacji Koszalin:

- według stanu na 31 grudnia 2021 r. – uzyskano przychody ogółem w kwocie 53 345,9 tys. zł (w tym z działalności podstawowej – 47 807,7 tys. zł¹³) i poniesiono koszty ogółem 49 553,6 tys. zł (w tym z działalności podstawowej – 48 034,7 tys. zł¹⁴);
- według stanu na 30 czerwca 2022 r. – przychody ogółem w kwocie 4 979,6 tys. zł (w tym z działalności podstawowej – 4 753,8 tys. zł¹⁵) i koszty ogółem 6 452,5 tys. zł (w tym z działalności podstawowej – 6 242,8 tys. zł¹⁶).

⁸ Zarządzenia Dyrektora IGB Mazovia nr: 3/2021/Z z 15 lutego 2021 r., 5/2021/Z z 8 marca 2021 r., 10/2021/Z z 18 czerwca 2021 r., 24/2021/Z z 8 listopada 2021 r., 8/2022/Z z 25 kwietnia 2022 r.

⁹ W Pionie Finansowo-Księgowym podległym Głównemu Księgowemu Instytucji.

¹⁰ Dalej: system f-k.

¹¹ Najczęściej stosowane rozszerzenia poszczególnych kont księgowych 5-51, 5-52, 5-53, 6-65, 7-75.

¹² Dalej: IGB Pomerania.

¹³ Tj. 89,6 % przychodów ogółem.

¹⁴ Tj. 96,9 % kosztów ogółem.

¹⁵ Tj. 95,5 % przychodów ogółem.

¹⁶ Tj. 96,8 % kosztów ogółem.

W poszczególnych obszarach działalności podstawowej przychody i koszty oraz ich struktura w lokalizacji Koszalin kształtowały się następująco:

a) działalność drukarska – przychody w 2021 r. wyniosły 1 718,9 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 1 126 tys. zł¹⁷, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 2 694,5 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 1 503,1 tys. zł¹⁸;

b) działalność metalowa – przychody w 2021 r. wyniosły 2 798,3 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 1 686,1 tys. zł¹⁹, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 3 998,3 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 2 185,8 tys. zł²⁰;

c) usługi szkoleniowe – przychody w 2021 r. wyniosły 4 007,1 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 450,3 tys. zł²¹, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 4 247 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 612,1 tys. zł²²;

d) działalność budowlana – przychody w 2021 r. wyniosły 1 264,6 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 449,4 tys. zł²³, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 1 577 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 762,5 tys. zł²⁴;

e) usługi administrowania – przychody w 2021 r. wyniosły 2 084 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 286,8 tys. zł²⁵, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 1 812,5 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 423,2 tys. zł²⁶;

f) usługi gastronomiczne i hotelowe – przychody w 2021 r. wyniosły 957 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 708,9 tys. zł²⁷, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 1 013,2 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 711,1 tys. zł²⁸;

g) pozostała sprzedaż – przychody w 2021 r. wyniosły 383,8 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 46,3 tys. zł²⁹, natomiast koszty w 2021 r. wyniosły 300,1 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – 45 tys. zł³⁰;

h) działalność handlowa w kantynach i stołówkach – prowadzona do 2021 r. przychody wyniosły 34 593,9 tys. zł³¹ i koszty w 2021 r. 32 392 tys. zł³².

Przychody i koszty w układzie rodzajowym zrealizowane w 2021 r. i I połowie 2022 r. wyniosły:

a) ze sprzedaży produktów – przychody odpowiednio: 12 500,2 tys. zł i 4 506,3 tys. zł oraz koszty odpowiednio: 13 028,1 tys. zł i 5 101,9 tys. zł;

b) ze sprzedaży towarów i materiałów – przychody odpowiednio: 34 625,8 tys. zł i 34,9 tys. zł oraz koszty odpowiednio: 31 461,2 tys. zł i 33,2 tys. zł;

c) pozostałe operacyjne – przychody odpowiednio: 6 203,5 tys. zł i 412,7 tys. zł oraz koszty odpowiednio: 1 329,1 tys. zł i 209,7 tys. zł;

d) finansowe – przychody odpowiednio: 16,4 tys. zł i 26,1 tys. zł oraz koszty w 2021 r. 189,8 tys. zł,

e) koszty zarządu w 2021 r. – 3 545,4 tys. zł (po 7,4% przychodów i kosztów działalności podstawowej), w I połowie 2022 r. – 1 108,1 tys. zł (23,3% przychodów oraz 17,8% kosztów działalności podstawowej).

Oprócz przychodów z działalności wymienionych w Statucie IGB Mazovia, w systemie f-k ujęto przychody i koszty z działalności pośrednio związanej z głównym

¹⁷ Odpowiednio: 3,6 % i 23,7 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

¹⁸ Odpowiednio: 5,6 % i 24,1 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

¹⁹ Odpowiednio: 5,9 % i 35,5 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

²⁰ Odpowiednio: 8,3 % i 35 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

²¹ Odpowiednio: 8,4 % i 9,5 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

²² Odpowiednio: 8,8 % i 9,8 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

²³ Odpowiednio: 2,6 % i 9,5 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

²⁴ Odpowiednio: 3,3 % i 9,5 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

²⁵ Odpowiednio: 4,4 % i 6 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

²⁶ Odpowiednio: 3,8 % i 6,8 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

²⁷ Odpowiednio: 2 % i 14,9 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

²⁸ Odpowiednio: 2,1 % i 11,4 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

²⁹ Odpowiednio: 0,8 % i 0,9 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

³⁰ Odpowiednio: 0,6 % i 0,7 % łącznych kosztów z działalności podstawowej.

³¹ 72,4 % łącznych przychodów z działalności podstawowej.

³² 67,4 kosztów z działalności podstawowej.

przedmiotem działalności³³, które dotyczyły przede wszystkim pozostałych przychodów operacyjnych (w tym głównie ze zbycia majątku Instytucji), przychodów z operacji finansowych oraz dostarczania energii na potrzeby własnych jednostek (po koszcie wytworzenia).

(akta kontroli str. 139-159, 1836-1884)

W badanym okresie plan finansowy IGB Mazovia tworzony był dla całej Instytucji, dlatego też w toku niniejszej kontroli NIK odstąpiono od analizy wykonania planu finansowego w części dotyczącej zakresów działalności IGB Mazovia ewidencjonowanych w systemie f-k przez dział księgowy w Koszalinie.

(akta kontroli str. 1383)

2. Źródła przychodów działalności podstawowej zweryfikowano na podstawie badania próby losowo wybranych 40 faktur (po 20 dokumentów księgowych z każdego roku objętego kontrolą), na łączną kwotę 123,8 tys. zł netto. Próba objęła następujące rodzaje działalności: usługi drukarskie, szkoleniowe, działalność metalową, zarządzanie nieruchomościami, dostarczanie wody, odprowadzanie ścieków, przygotowywanie i dostarczanie żywności, roboty budowlane. Analiza wykazała, że wszystkie badane przychody mieściły się w katalogu działalności podstawowych określonych w Statucie IGB Mazovia³⁴. Odbiorcami dostaw i usług w 26 przypadkach (z 40) były podmioty sektora finansów publicznych, w tym podległe³⁵ i nadzorowane³⁶ przez Ministra Sprawiedliwości. W pozostałych 14 przypadkach odbiorcami były podmioty spoza sektora finansów publicznych.

(akta kontroli str. 1885-2006)

W kontrolowanym okresie w systemie f-k prowadzonym w lokalizacji Koszalin nie ewidencjonowano przychodów z działalności pozostałej przewidzianej w Statucie IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 1836-1839)

Z dniem 21 stycznia 2022 r. dokonano aktualizacji Statutu IGB Mazovia³⁷ poszerzając działalność Instytucji o realizację zadań publicznych polegających na:

- prowadzeniu oddziaływań penitencjalnych oraz resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności przez kształtowanie pozytywnych postaw społecznych;
- uczestniczeniu w przedsięwzięciach o charakterze historycznym i patriotycznym w celu upamiętnienia osób, miejsc i wydarzeń związanych z historią Polski.

(akta kontroli str. 9)

³³ Przychody: w 2021 r. - 5 538,2 tys. zł i w 2022 r. (I półrocze) - 225,8 tys. zł oraz koszty: w 2021 r. - 1 519 tys. zł i w 2022 r. (I półrocze) - 209,7 tys. zł.

³⁴ Statut stanowiący załącznik do zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2010 roku w sprawie utworzenia IGB Mazovia (Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr 13, poz. 159, ze zm.). Dalej: Statut IGB Mazovia.

³⁵ Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Okręgowe Inspektoraty Służby Więziennej, Areszty śledcze, Zakłady karne, Instytut Ekspertyz Ekonomicznych i Finansowych w Łodzi, Ośrodki Szkolenia Służby Więziennej, Zakłady Poprawcze i Schroniska dla Nieletnich, Ośrodek Doskonalenia Kadr Służby Więziennej. Dalej: jpMS.

³⁶ Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury, Sądy powszechne – w zakresie nadzoru administracyjnego Ministra Sprawiedliwości nad działalnością administracyjną sądów, Ośrodki kuratorskie - otwarte placówki resocjalizacyjne dla nieletnich, działające przy sądach rejonowych, Sądy wojskowe – w zakresie zwierzchniego nadzoru Ministra Sprawiedliwości w zakresie organizacji i działalności administracyjnej sądów, Szkołę Wyższą Wymiaru Sprawiedliwości, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, Izby morskie – w zakresie zwierzchniego nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad działalnością przewodniczących i wiceprzewodniczących tych izb oraz trybu postępowania przed izbami, Ośrodki kuratorskie, Opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów. Dalej: jnMS.

³⁷ Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 stycznia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia IGB Mazovia (Dz. Urz. MS z 2022 r. poz. 5).

Na podstawie systemu f-k prowadzonego w lokalizacji Koszalin ustalono, że wykonywanie ww. działalności podstawowej przyniosło stratę w wysokości: 227 tys. zł w 2021 r. i 1 489 tys. zł w pierwszym półroczu 2022 r.

W 2021 r. straty przyniosło pięć rodzajów działalności podstawowej (na 10 wyodrębnionych) w łącznej kwocie 2 861,1 tys. zł, a w I połowie 2022 r. – siedem (na osiem wyodrębnionych) w łącznej kwocie 1 483 tys. zł.

Najwyższe straty z działalności podstawowej odnotowano w:

- działalności metalowej: 1 200 tys. zł w 2021 r. i 499,7 tys. zł w 2022 r. (I półrocze),
- działalności drukarskiej: 975,6 tys. zł w 2021 r. i 377,2 tys. zł w 2022 r. (I półrocze),
- usługach budowlanych: 312,4 tys. zł w 2021 r. i 313,1 tys. zł w 2022 r. (I półrocze),
- usługach szkoleniowych: 239,9 tys. zł w 2021 r. i 161,7 tys. zł w 2022 r. (I półrocze).

Powyższe straty sfinansowano zyskami (w łącznej kwocie 2 634,1 tys. zł w 2021 r. i 6 tys. zł w I połowie 2022 r.) osiągniętymi głównie:

- z działalności kantyn – 2 201,9 zł w 2021 r.,
- z administrowania nieruchomościami w Czerwonym Borze - 271,6 tys. zł w 2021 r.,
- z usług hotelowo-gastronomicznych pensjonatu w Czerwonym Borze – 76,9 tys. zł w 2021 r.,
- z pozostałej sprzedaży Zakładu w Czerwonym Borze - 74,5 tys. zł w 2021 r.,
- z pozostałej sprzedaży Zakładu w Czarnem – 9,2 tys. zł w 2021 r., 6 tys. zł w 2022 r. (do 30 czerwca).

Z całej działalności ewidencjonowanej w lokalizacji Koszalin, IGB – lokalizacja w Koszalinie osiągnęła w 2021 r. zysk w wysokości 3 792,2 tys. zł (dzięki pokryciu straty z działalności podstawowej zyskiem z działalności pozostałej w kwocie 4 019,2 tys. zł³⁸) oraz zrealizowała stratę w 2022 r. (do 30 czerwca) w wysokości 1 472,9 tys. zł (pomniejszając stratę z działalności podstawowej o uzyskany zysk z działalności pozostałej w kwocie 16,1 tys. zł).

(akta kontroli str. 139-159, 1836-1839, 2007-2010)

Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił: *Lokalizacja Koszalin, a w ramach tej lokalizacji przypisane działalności, nie stanowi odrębnej jednostki w ramach Instytucji, ale jest jej częścią, a wszelkie podejmowane działania w obszarze kontynuacji działalności i bieżąca płynność analizowane są na poziomie całej Instytucji, uwzględniając zarówno poszczególne rodzaje działalności, jaki wyniki łączne. Analizie poddawany jest też potencjał innych zakładów w ramach danej branży, a także potencjał rynku danej branży z uwzględnieniem zasobów Instytucji czy rodzaju jej odbiorców. Przyczyną wystąpienia ujemnego wyniku finansowego w niektórych działalnościach przypisanych do lokalizacji Koszalin jest m.in.: trudna sytuacja rynkowa związana z pandemią, znaczne zmniejszenie organizowanych kursów w ramach działalności szkoleniowej (zakończenie projektów szkoleniowych dla osadzonych organizowanych przy znacznym udziale środków unijnych w ramach programu POWER pozyskiwanych z perspektywy finansowej na lata 2014-2020. W okresach pomiędzy uruchomieniem środków unijnych z kolejnej perspektywy finansowej, dział szkoleniowy organizuje szkolenia wyłącznie ze środków funduszu FAZS³⁹. Nowa perspektywa finansowa na lata 2021-2027 EFS⁴⁰, w ramach której środki finansowe na projekty szkoleniowe mogą być uruchomione w 2023 r., stworzy możliwości realizacji projektów szkoleniowych dla osadzonych pozwalające uzyskać dodatni wynik), spadek zamówień, trudności na rynku związane ze wzrostem cen i galopująca inflacja, duża konkurencja na rynku*

³⁸ W tym przychód ze sprzedaży nieruchomości (służących działalności ciepłowniczej) w Czerwonym Borze w kwocie 4 837 tys. zł; akt notarialny nr A-11901/2021 z 10 listopada 2021 r.; faktura nr SPBV/012/11/21/P_CZB z 10 listopada 2021 r.

³⁹ Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych.

⁴⁰ Europejskiego Funduszu Społecznego.

działalności z branży metalowej, w której głównymi odbiorcami na rynku w Koszalinie są odbiorcy prywatni.

(akta kontroli str. 942-944)

W toku kontroli NIK nie przedłożono dokumentacji zawierającej dane o sprzedaży i wynikach działalności według rodzaju odbiorców (tj. organu założycielskiego, sektora finansów publicznych, innych).

Była Kierownik działu księgowego w Koszalinie⁴¹ wyjaśniła, że nie prowadzono ewidencji w takim układzie i że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiła sprzedaż na rzecz organu założycielskiego.

(akta kontroli str. 1836-1838)

Istnienie takiej ewidencji nie było wprawdzie niezbędne w działalności kontrolowanej lokalizacji, jednak jej brak mógł wpływać na prawidłowość funkcjonowania całej IGB Mazovia, co zostało opisane w wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym kontroli NIK realizowanej w Centrali IGB Mazovia.

3. W kontrolowanym okresie IGB Mazovia nie posiadała pisemnych zasad kalkulacji cen sprzedaży w poszczególnych rodzajach prowadzonych działalności.

(akta kontroli str. 2139, 2150)

Główny Księgowy Instytucji wyjaśnił, że: (...) *Kalkulacja odbywa się na poziomie działu merytorycznego uwzględniającego w cenie sprzedaży poniesione koszty.*

(akta kontroli str. 943)

Analiza sposobów i metod kalkulacji cen, przeprowadzona na próbie 42 faktur i umów sprzedaży⁴², wykazała, że w poszczególnych obszarach działalności stosowano odmienne zasady ustalania cen, tj.:

- w 21 przypadkach, dotyczących działalności drukarni w Zakładzie w Czarnem, ceny zostały określone w cennikach, w tym w trzech przypadkach wynegocjowane ceny wynikały z zawartej umowy⁴³.

Kalkulacje sporządzane były dla konkretnego wyrobu i uwzględniały koszty materiałów wg norm zużycia, robociznę bezpośrednią, narzuty od wynagrodzeń, koszty wydziałowe, koszty transportu (dotyczące produkcji), koszty ogólne⁴⁴ i zysk⁴⁵;

(akta kontroli str. 1890-1981, 2011-2120, 2223-2352)

- w dwóch przypadkach⁴⁶, dotyczących usług szkoleniowych, przy ustalaniu cen uwzględniano wymogi zamawiającego w zaproszeniu do złożenia oferty, koszty wykładowcy, koszty odzieży, badań lekarskich, koszty stałe (wynagrodzenia pracowników, sprzęt i jego eksploatację), materiały biurowe, usługi pocztowe. W kalkulacji ceny nie uwzględniano kosztów ogólnych zarządu. Zysk ustalano na

⁴¹ Kierownik działu księgowego w Koszalinie zatrudniona była na tym stanowisku w okresie od 18 października 2016 r. do 31 października 2022 r. Następnie, od 1 listopada 2022 r. do 31 stycznia 2023 r., na podstawie umowy zlecenia, Dyrektor IGB Mazovia powierzył jej *przygotowanie danych, dokumentów oraz informacji na potrzeby kontroli oraz zaleceń pokontrolnych.*

⁴² W tym 40 faktur wybranych do badania źródeł przychodów oraz dwie faktury dobrane w sposób celowy: nr SPV/080/11/21/P_KOS z 23 listopada 2021 r. dotycząca usługi szkolenia oraz SPV/007/07/22/P_KOS z 30 czerwca 2022 r. dotycząca robót budowlanych.

⁴³ Obowiązywały trzy rodzaje cenników, w tym dla: 1. Zakładów Karnych i Aresztów Śledczych, 2. Prokuratur, 3. Sądów Powszechnych. W przypadku zawarcia umowy, cenniki z wynegocjowanymi cenami stanowiły załącznik do umowy (Nr PO VII WB 026.47.2020 zawartej 18 grudnia 2020 r. pomiędzy Prokuraturą Okręgową w Elblągu a IGB Mazovia, nr 29/2021 zawarta 1 lipca 2021 r. pomiędzy Prokuraturą Okręgową w Bydgoszczy a IGB Mazovia).

⁴⁴ Najczęściej w wysokości 12,45% technicznego kosztu wytworzenia.

⁴⁵ W wysokości od 8 % do 20 %. W badanej próbie najniższy wskaźnik kosztów ogólnych (7 %) i zysku (8 %) zastosowano do zamówień dokonywanych na podstawie umowy nr 29/2021 zawartej 1 lipca 2021 r. na okres jednego roku z Prokuraturą Okręgową w Bydgoszczy. Umowa ta zawierała również niekorzystne dla IGB Mazovia warunki, tj. koszty dostawy towarów do 11 miejsc dostaw pokrywał wykonawca nawet przy drobnych zamówieniach. Dostawa na fakturze SPVC/030/09/21/P_CZA objętej badaniem wynosiła 134 zł netto.

⁴⁶ Faktury nr: SPV/056/10/21/P_KOS, SPV/080/11/21/P_KOS.

poziomie nie przekraczającym 10 %. Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności, dział szkoleń w lokalizacji Koszalin nie ustalał cenników.

(akta kontroli str. 2130-2146)

- w dziewięciu przypadkach⁴⁷, dotyczących działalności metalowej w Koszalinie, kalkulacja ceny sprzedaży była ustalana przy pomocy programu SigmaNEST. Zakład w Koszalinie w kontrolowanym okresie nie posiadał cenników. W każdym zbadanym przypadku usługa była wykonana dla odbiorcy prywatnego i każde zlecenie wyliczono odrębnie a na wycenę składała się wartość materiału i koszt produkcji ustalany m.in. w oparciu o koszty gazu, energii, wynagrodzenia pracownika, eksploatacji maszyn, zysk operacyjny. Jeżeli dowóz odbywał się samochodem, doliczano także koszty transportu.

(akta kontroli str. 1925-1941, 1971-1978, 2147-2148, 2540-2541)

Samodzielny referent ds. technicznych⁴⁸ w Zakładzie metalowym w Koszalinie wyjaśnił: *Cena materiału ustalana była na poziomie kosztu zakupu plus 15 % marży w zależności od wielkości zamówienia. Wyższej marży nie akceptował rynek. Wprowadzone do systemu ceny nie były formalnie zatwierdzone. Ceny ustalał ówczesny Kierownik, prawdopodobnie z przełożonym w Centrali Mazovii. Z chwilą znacznego wzrostu inflacji ceny były dostosowywane do szybko zmieniających się cen rynkowych. Cena na usługę cięcia blachy wynosiła np. 5 zł netto za 1 m cięcia blachy grubości od 1 mm do 4 mm. Taka cena funkcjonowała na rynku. Wprowadzona do systemu cena mogła być modyfikowana w zależności od wielkości zamówienia. W latach 2021-2022 (I półrocze) cena cięcia nie była zmieniana, ceny materiałów były. Zakład stosował te same zasady ustalania cen sprzedaży dla odbiorcy prywatnego i z sektora finansów publicznych.*

(akta kontroli str. 2147-2150)

- w czterech przypadkach⁴⁹, na podstawie umów⁵⁰ zawartych na okres jednego roku, dotyczących świadczenia usług przechowywania samochodów mechanicznych na parkingu strzeżonym w Białymstoku⁵¹ administrowanym przez Zakład w Czerwonym Borze, stawki uzależniono od czasu przechowywania (liczonego za dobę), rodzaju pojazdu i ewentualnego przewozu. Żadna z ww. umów nie zawierała kalkulacji cen.

(akta kontroli str. 1947-2002)

- w trzech umowach⁵² dotyczących dostarczania wody, energii elektrycznej i odprowadzania ścieków, usługi świadczone były na rzecz podmiotów prywatnych dzierżawiących nieruchomości na terenie Zakładu Karnego w Białymstoku a rozliczeń dokonywała administracja Zakładu w Czerwonym Borze na podstawie wskazań licznika zużycia mediów plus koszty obsługi – wynoszące w dwóch przypadkach po 10 % wartości zużytych mediów, a w jednym – była to kwota ryczałtowa w wysokości 20 zł netto za konserwację urządzeń pomiarowych;

(akta kontroli str. 1954-1990)

⁴⁷ Faktury nr: SPV/017/05/21/P_KOS, SPV/029/04/21/P_KOS, SPV/004/01/21/P_KOS, SPV/015/06/21/P_KOS, SPV/072/12/21/P_KOS, SPV/021/04/22/P_KOS, SPV/036/04/22/P_KOS, SPV/033/02/22/P_KOS, SPV/020/05/22/P_KOS.

⁴⁸ Pracownik przejął od 1 sierpnia 2022 r. obowiązki związane z nadzorem, koordynacją i kontrolą działań Zakładu w Koszalinie po kierowniku, którego umowa wygasła z dniem 31 lipca 2022 r.

⁴⁹ Faktury nr: SPBV/025/01/21/P_CZB, SPBV/0575/09/21/P_CZB, SPBV/047/06/22/P_CZB, SPBV/065/01/22/P_CZB.

⁵⁰ Umowy: nr 37/01/20/IGB zawarta 28 stycznia 2020 r., nr 7/02/21/IGB zawarta 5 lutego 2021 r., nr 3001-7.262.5.2022 zawarta 3 lutego 2022 r. zawarte były pomiędzy Prokuraturą Okręgową w Białymstoku a IGB Mazovia (reprezentowaną przez Dyrektora lub Zastępcę Dyrektora IGB Mazovia).

⁵¹ Z tytułu świadczenia usług przechowywania samochodów mechanicznych i ich części (w tym: całodobowe zabezpieczenie przed kradzieżą, uszkodzeniem, załadunek, przewóz, rozładunek pojazdu na zlecenie) stanowiących w postępowaniu prokuratorskim dowody rzeczowe lub depozyty sądowe w sprawach prowadzonych przez prokuratury rejonowe.

⁵² Umowa z 5 stycznia 2004 r. zawarta pomiędzy Zakładem Prefabrykacji Gospodarstwo Pomocnicze przy ZK a R.A. (osobą fizyczną); umowa z 24 lutego 2022 r. zawarta pomiędzy IMG Mazovia a Przedsiębiorstwem T(...); umowa nr 47/11/21 zawarta 4 listopada 2021 r. pomiędzy IGB Mazovia a P(...).

- w jednym przypadku⁵³, do faktury dotyczącej usługi gastronomicznej dla cudzoziemców w strzeżonym ośrodku w Czerwonym Borze, załączono kalkulację ceny zawierającą stawki posiłków⁵⁴ wraz z zastosowaną marżą w wysokości 210%;

(akta kontroli str. 1967-1970, 2151-2156)

- w dwóch przypadkach⁵⁵ faktury dotyczyły robót budowlanych. Jedna dotyczyła przebudowy i rozbudowy pomieszczeń Aresztu Śledczego w Gdańsku na potrzeby sali widzeń, wartość zadania (2 833,4 tys. zł) ustalono na podstawie kosztorysów ofertowych, wynagrodzenie ryczałtowe określone w umowie zwiększono o 9,2 % marży⁵⁶. Druga faktura dotyczyła wynajmu barakowozu - wg notatki sporządzonej przez specjalistę ds. administracji, cenę wynajmu ustalono po rozpoznaniu rynku.

(akta kontroli str. 2003-2006, 2306-2352)

Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił, że ostateczne decyzje w sprawie ustalania cen sprzedaży (zatwierdzania cenników, warunków umów sprzedaży) podejmowały wyznaczone osoby, które były uprawnione również do zmian ustalonych cen⁵⁷.

(akta kontroli str. 934-937)

W toku niniejszej kontroli NIK jednostka nie przedłożyła udokumentowanych analiz cen lub marż w branży (rynkowych). Osoby uprawnione do ustalania cen sprzedaży wyjaśniały, że wynikało to ze specyfiki prowadzonej działalności, w której odbiorcą usług były głównie prokuratury, areszty śledcze, sądy i zakłady karne, a oferowane wyroby nie były towarami powszechnie pożądanymi na rynku.

(akta kontroli str. 2130, 2139, 2147, 2157)

W badanym okresie rentowność działalności metalowej i usług przechowywania samochodów nie była monitorowana.

Samodzielny referent ds. technicznych w Zakładzie metalowym w Koszalinie wyjaśnił: *Rentownością zajmował się dział księgowości, nie miałem dostępu do pozycji kosztów operacyjnych. Brak szczegółowych danych uniemożliwił analizę.*

(akta kontroli str. 2148)

Była Kierownik działu księgowego w Koszalinie potwierdziła, że: *Zespoły księgowe w Czerwonym Borze i Koszalinie nie wykonywały monitoringu rentowności usług przechowywania samochodów.*

(akta kontroli str. 2174-2175)

W pozostałych obszarach objętych ewidencją w lokalizacji Koszalin rentowność analizowano na podstawie comiesięcznych zestawień kosztów i przychodów prowadzonych przez dział księgowy. Dane w tych zestawieniach dotyczące kosztów były jednak zbyt ogólne, by można było na ich podstawie właściwie ustalić przyczyny występowania strat lub słabych wyników (w obszarach, gdzie takie wystąpiły).

(akta kontroli str. 2130, 2153, 2157)

⁵³ Nr SPBV/037/04/22/P_CZB.

⁵⁴ Według rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 września 2020 r. w sprawie otrzymywania żywienia przez funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz. U. poz. 1659).

⁵⁵ Nr: SPV/007/07/22/P_KOS, SPV/068/06/22/P_KOS.

⁵⁶ Umowa nr ZO-36/2021 zawarta 23 listopada 2021 r. pomiędzy Aresztem Śledczym w Gdańsku a IGB Mazovia.

⁵⁷ Główny księgowy IGB Mazovia wskazał imiennie wyznaczone osoby w poszczególnych rodzajach działalności.

Kierownik Zakładu w Czarnem wyjaśniła: *Analiza rentowności dokonywana była na podstawie przesyłanych przez księgowość wyników, do których Zakład prowadził własne zestawienia w podziale na poszczególne miesiące. W przypadku ujemnych wyników podejmowane były działania w postaci ograniczenia kosztów związanych z działalnością lub dokonywanie zmian cen.*

(akta kontroli str. 2016-2017, 2121-2122)

Kierownik działu szkoleń monitorowała rentowność na podstawie zestawień kosztów dotyczących każdego szkolenia (tzw. karty kursu) oraz przychodów (zestawienia umów, raport zakontraktowanych przychodów). Wyjaśniła też działania podejmowane w celu poprawy rentowności: *Negocjowałam ceny z wykładowcami i lekarzami. Materiały dydaktyczne nie zlecałismy do drukarni, przygotowaliśmy je sami. Raczej nie było możliwości podniesienia ceny sprzedaży usługi.*

(akta kontroli str. 2130, 2143)

Specjalista ds. przygotowania i rozliczenia produkcji w Dziale budowlanym wyjaśniła działania podejmowane w celu poprawy rentowności: *Analizowaliśmy na bieżąco rynek i uczestniczyliśmy w postępowaniach przetargowych w celu pozyskania nowych zadań inwestycyjnych, staraliśmy się zmniejszyć koszty inwestycji poprzez pozyskiwanie tańszych materiałów oraz rozwiązań technologicznych zgodnych z wymogami Inwestora, analizowaliśmy dokładnie dokumentację inwestycyjną na wygranych zadaniach w celu nieponoszenia dodatkowych kosztów. W zadaniach, przy realizacji których była konieczność wykonania robót dodatkowych nieujętych w ramach umowy, a koniecznych do zrealizowania inwestycji, negocjowaliśmy z inwestorem o pozyskanie dodatkowych środków.*

(akta kontroli str. 2177)

Powyższe badanie ww. 42 faktur i umów potwierdziło, że w objętych badaniem obszarach działalności, w których pracę świadczyli osadzeni, za wyjątkiem działu szkoleń, kalkulacje cen uwzględniały ich wynagrodzenie.

(akta kontroli str. 2018)

Kierownik działu szkoleń wyjaśniła: *Kalkulacje cenowe nie uwzględniają wykonywania pracy osadzonych. Są oni oddelegowywani na kilka godzin miesięcznie do prac pomocniczych, typu: pakowanie skryptów, dzienników, materiałów szkoleniowych.*

(akta kontroli str. 2139-2144)

W objętych badaniem dowodach księgowych⁵⁸ wystąpiły dwie umowy długoterminowe – na usługi budowlane⁵⁹ oraz zarządzanie nieruchomościami⁶⁰. W żadnej z umów nie zawarto zapisów dotyczących ewentualnej zmiany stawek VAT oraz klauzul waloryzacyjnych, umożliwiających zmiany cen sprzedaży (podwyższenia łącznej kwoty umowy) w sytuacji znaczącej zmiany rynkowej, w tym inflacji.

(akta kontroli str. 2306-2362)

Kierownik sekcji administracji w Czerwonym Borze wyjaśnił powód utrzymywania cen na poziomie niezmienionym od 1 lipca 2018 r.: *Starosta Zambrowski zwrócił się do Dyrektora*

⁵⁸ Próba 42 faktur i umów dotyczących badania cen sprzedaży.

⁵⁹ Umowa nr ZO-36/2021 dotycząca wykonania zadania pn. "Przebudowa i rozbudowa pomieszczeń na potrzeby sali widzeń w Areszcie Śledczym w Gdańsku", wynagrodzenie ryczałtowe 2 838,4 tys. zł, termin realizacji do 31 października 2023 r.

⁶⁰ Umowa nr GK.6845.3.2018 z 28 czerwca 2018 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Starostę Zambrowskiego a IGB Pomerania o zarządzanie nieruchomościami stanowiącymi własność Skarbu Państwa położonymi w gminie Zambrów. Nieruchomość obejmowała: dwa budynki mieszkalne, w tym dziewięć lokali wraz z gruntem, drogę osiedlową, ogródki działkowe, działkę zabudowaną garażami prywatnymi. Okres obowiązywania umowy: 1 lipca 2018 r. – 30 czerwca 2020 r. Aneks nr 1 z 15 czerwca 2020 r. dotyczył zmiany zleceniobiorcy na IGB Mazovia, przedłużenia terminu obowiązywania umowy do 30 czerwca 2022 r., zmiany ilości lokali mieszkalnych (na sześć).

IGB Mazovia z wnioskiem o niepodwyższanie stawek za administrowanie nieruchomościami w Czerwonym Borze z uwagi na zwiększone wydatki związane z panującą pandemią Covid-19. W wyniku negocjacji podjęto decyzję o pozostawieniu stawek w niezmienionej wysokości. Uzgodnienia nie zostały zawarte w formie pisemnego wniosku.

(akta kontroli str. 2355, 2362)

Była Kierownik działu księgowego w Koszalinie wyjaśniła: W okresie objętym kontrolą (...) w Koszalinie nie świadczone usług i nie dokonywano sprzedaży na rzecz organu założycielskiego. Do działu księgowości nie wpłynęły faktury wystawione na organ założycielski za zwrot środków z tytułu pokrycia bieżących kosztów.

(akta kontroli str. 2125)

4. W okresie objętym kontrolą, w lokalizacji Koszalin przyjęto jednakowe metody ewidencji kosztów we wszystkich rodzajach działalności (dotyczące ustalania kosztu wytworzenia produktów i ustalone jedną metodą wskaźniki narzutów kosztów pośrednich). Przyjęte metody kalkulacji kosztów opisane zostały w Zasadach (politykach) rachunkowości⁶¹.

Koszty ogólnozakładowe obejmujące pozostałe koszty (z wyłączeniem kosztów zarządu Centrali IGB Mazovia), które nie mogły być bezpośrednio rozliczone na poszczególne wyroby lub usługi⁶², ujmowano na koncie 550. Natomiast koszty ogólnozakładowe obejmujące pozostałe koszty w ramach kosztów zarządu Centrali IGB Mazovia, które nie mogły być bezpośrednio rozliczone na poszczególne wyroby lub usługi⁶³, ujmowano na koncie 551.

Na koniec miesiąca koszty z konta 551 przenoszono na konto 550, na pozycje zawarte w słowniku Dział, według alokacji klucza pracowniczego (w osobach), wyliczonego na 31 grudnia roku poprzedniego.

Na koniec miesiąca koszty z konta 550 przenoszono odpowiednio na konta kosztów bezpośrednich usług⁶⁴, według alokacji zgodnie z kluczem przychodowym wszystkich rodzajów sprzedaży generowanych dla słownika Dział w planie kont za poprzedni miesiąc.

(akta kontroli str. 1018-1019, 1096-1097)

Przyjęty sposób rozliczania kosztów zarządu mógł w sposób nieuzasadniony wpływać na wyniki w poszczególnych obszarach działalności. Analiza struktury kosztów ogólnych zarządu przypisana poszczególnym obszarom działalności IGB Mazovia

⁶¹ Koszty własne sprzedaży ewidencjonowano na kontach 711 – 749. Na stronie Wn konta 501 ujmowano poniesione koszty bezpośrednio z podziałem na zlecenia produkcyjne oraz zaalokowane z konta 511 koszty wydziałowe produkcji (te, których wysokość mogła być ustalona dokładnie na podstawie dokumentów źródłowych przenoszono na odpowiednie zlecenia produkcyjne). Na stronie Ma konta 501 następowało rozliczenie rzeczywistego kosztu wytworzenia produktów gotowych, półfabrykatów w podziale na zlecenia produkcyjne.

Na stronie Wn kont 502, 503, 504, 505, 506, 507 ujmowano poniesione koszty bezpośrednie wynikające z dokumentów źródłowych oraz zaalokowane odpowiednio koszty wydziałowe związane z działalnością: ośrodków wypoczynkowych i gastronomii, usługową, kantin, budowlaną i handlową pozostałą.

Na stronie Wn konta 511 ujmowano koszty działalności pomocniczej służącej wytworzeniu wyrobów, takich jak np.: transport, materiały pośrednie, koszty utrzymania w ruchu maszyn i urządzeń, wynagrodzenia, inne; których nie da się wprost przypisać do danego zlecenia produkcyjnego w momencie ich poniesienia. Koszty wydziałowe z konta 511 na koniec miesiąca były przenoszone na konto 501 na poszczególne zlecenia produkcyjne na podstawie klucza alokacyjnego wynagrodzeń.

Na stronie Wn kont 512, 513, 514, 515 ujmowano koszty pośrednie działalności pomocniczej dotyczące działalności: ośrodków wypoczynkowych i gastronomii, usługowej, kantin, budowlanej, takich jak np.: transport, wynagrodzenia, materiały pośrednie, inne, których nie można było wprost przypisać do kosztów bezpośrednich w momencie ich poniesienia. Koszty wydziałowe z kont 512, 513, 514, 515 na koniec miesiąca były przenoszony odpowiednio na konta: 502, 503, 504, 505 według słowników przypisanych do tych kont na podstawie klucza alokacyjnego wynagrodzeń lub przychodowego.

⁶² Takie jak: usługi bankowe, pocztowe, utrzymanie komórek organizacyjnych zaliczanych do zarządu, amortyzacja.

⁶³ Takie jak: utrzymanie komórek organizacyjnych zaliczanych do zarządu Centrali IGB Mazovia, amortyzacja, zakup materiałów biurowych, usług obcych dotyczących całej IGB Mazovia,

⁶⁴ Konta: 716, 717, 718, 719, 739, 744, 747, 748 zgodnie ze słownikami przypisanymi do kont zespołu 7.

w lokalizacji Koszalin w latach 2021-2022 (I półrocze) wykazała, że różniła się ona znacząco od struktury przychodów i kosztów uzyskiwanych w tych obszarach⁶⁵.

Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił: *Dział księgowości w Koszalinie alokuje koszty zarządu Centrali za dany okres sprawozdawczy, w koszty poszczególnych działalności przypisanych do lokalizacji Koszalin, według klucza przychodowego wyliczonego za miesiąc poprzedzający miesiąc sprawozdawczy. Z uwagi na szerokie spektrum działalności IGB Mazovia, podział kosztów zarządu na poszczególne rodzaje działalności według kryterium przychodowego, znajduje swoje uzasadnienie w tym, iż działalności, które nie wygenerowały przychodu w poprzednim miesiącu nie mają alokowanych kosztów zarządu w bieżącym okresie sprawozdawczym, by nie zwiększać ujemnego wyniku na danej działalności.*

(akta kontroli str. 2221-2222)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w 2021 r. sześć (na 10) oraz w 2022 r. (do 30 czerwca) cztery (na osiem) działalności prowadzone w lokalizacji Koszalin wykazały rentowność na poziomie zysku brutto (przychody ze sprzedaży pomniejszone o koszty bezpośrednie i wydziałowe związane z tą sprzedażą), jednak po rozliczeniu kosztów zarządu, większość działalności wykazuje rentowność ujemną lub bardzo niską w odniesieniu do kwoty przychodów. Działania podjęte w IGB Mazovia w celu zmniejszenia kosztów ogólnego zarządu, jako dotyczące całej Instytucji, opisano w wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym kontroli NIK realizowanej w Centrali IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 1836-1838)

W kontrolowanym okresie w jednostce nie przyjęto jednolitych metod kalkulacji kosztów sprzedaży we wszystkich rodzajach działalności. Badanie przeprowadzone na próbie pięciu umów wybranych według osądu kontrolera wykazało, że:

- a) do umowy nr 1/2021 zawartej 5 lipca 2021 r. pomiędzy IGB Mazovia a Okręgowym Inspektoratem Służby Więziennej w Gdańsku na zorganizowanie i przeprowadzenie w Areszcie Śledczym w Starogardzie Gdańskim cykli szkoleń aktywizacyjno-zawodowych dla osób odbywających karę pozbawienia wolności⁶⁶, zadanie 8. „Monter sieci elektroenergetycznych z uprawnieniami do I kv”, przedłożono kalkulację kosztów bezpośrednich zadania w kwocie ogółem 29,8 tys. zł, w której wyszczególniono pozycje kosztów: materiały dydaktyczne, odzież i obuwie robocze, środki czystości, badania lekarskie, materiały i narzędzia, wynagrodzenia wykładowców, egzamin, wydanie uprawnień, napoje, koszt własny. Nie uwzględniono natomiast kosztów ogólnych zarządu. Wartość zadania ustalona została w umowie ryczałtowo w kwocie 31,6 tys. zł;

(akta kontroli str. 2223-2239)

Kierownik działu szkoleń wyjaśniła powody nieujęcia w ww. kalkulacji kosztów ogólnych zarządu: *Według mnie jest zły przelicznik kosztów zarządu. Wskaźnik tych kosztów jest zmienny w poszczególnych miesiącach w stosunku do osiągniętego przychodu działu szkoleń i uzależniony od przychodów uzyskanych w innych*

⁶⁵ Np. w IGB - lokalizacja w Koszalinie przychody z działalności Zakładu w Czarnem (drukarni) w 2021 r. stanowiły 3,6% przychodów z działalności podstawowej a koszty - 4% kosztów z działalności podstawowej (bez kosztów zarządu), zaś przyporządkowane koszty zarządu wyniosły 24,4% kosztów zarządu ogółem przypadających na tę lokalizację i stanowiły 50,3% przychodów drukarni. Natomiast przychody z działalności handlowej kantyn w 2021 r. stanowiły 72,4% przychodów z działalności podstawowej lokalizacji w Koszalinie a koszty - 68,1% kosztów z działalności podstawowej (bez kosztów zarządu), zaś przyporządkowane koszty zarządu wyniosły 29,7% kosztów zarządu ogółem przypadających na tę lokalizację i stanowiły 3,3% przychodów kantyn.

⁶⁶ Projekt pn. "Podniesienie kwalifikacji zawodowych więźniów w celu ich powrotu na rynek pracy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności" współfinansowanego z EFS w ramach działania "Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym". Termin realizacji dziewięciu cykli szkoleniowych od 23 sierpnia do 16 września 2021 r.

obszarach działalności. Na etapie szacowania wartości zamówienia nie jestem w stanie określić wysokości kosztów zarządu do poszczególnych szkoleń.

(akta kontroli str. 2142)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zmienny w każdym miesiącu wskaźnik narzutu kosztów zarządu nie zmienia faktu, że w kalkulacji ceny należy te koszty uwzględnić.

Ponadto 25 maja 2021 r. pomiędzy PEPEBE Włocławek Przedsiębiorstwo Państwowe⁶⁷ a IGB Mazovia została zawarta *Ramowa umowa konsorcjum – Przeprowadzanie szkoleń*. Celem stron tej umowy było przystępowanie i wspólne ubieganie się wykonawców, w rozumieniu art. 58 ustawy z 11 września 2019 r. Prawo Zamówień Publicznych⁶⁸, o uzyskanie zamówień na przeprowadzenie szkoleń w Służbie Więziennej, a następnie w przypadku wygrania danego postępowania, wspólna realizacja i należyte wykonanie umowy o zamówienie publiczne. W § 4 ust. 2 umowy ustalono, że podział przychodów oraz kosztów ponoszonych przez strony będzie dokonywany w równym stosunku, tj. po 50%. Z przedłożonej w toku kontroli dokumentacji wynikało, że przeprowadzenie szkolenia należało do obowiązków strony, która została każdorazowo ustanowiona w drodze pełnomocnictwa Liderem danego zamówienia⁶⁹. Do obowiązków drugiej strony, zwanej Partnerem, należało: monitorowanie ofert dotyczących zamówień na szkolenia i kursy⁷⁰, powiadamianie Lidera o ogłoszonych ofertach, rozpoznanie rynku usług w zakresie szkoleń i kursów, wykonanie innych zadań niezbędnych do wykonania umowy a uzgodnionych z Liderem.

W kontrolowanym okresie, na podstawie umowy ramowej zawarto 12 umów⁷¹, w których Liderem ustanowiono PEPEBE. W wyniku zrealizowania zadań z nich wynikających, Lider zobowiązany został do uznania Partnera, tj. IGB Mazovia kwotą 1 318,6 tys. zł i obciążenia kwotą 1 191,8 tys. zł. W tym samym okresie, strony zawarły 61 umów, w których Liderem ustanowiono IGB Mazovia. Po zrealizowaniu zadań z nich wynikających, Lider zobowiązany został do uznania Partnera, tj. PEPEBE kwotą 1 745 tys. zł i obciążenia kwotą 1 227,4 tys. zł. W wyniku tej współpracy IGB Mazovia przekazała PEPEBE per saldo 390,8 tys. zł⁷².

(akta kontroli str. 2240-2273, 2574, 2577)

Pomiędzy IGB Mazovia a PEPEBE zawarto kilka umów konsorcjum, a szerzej do kwestii zawarcia tych umów odniesiono się w wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym kontroli NIK realizowanej w Centrali IGB Mazovia.

Główny księgowy IGB Mazovia wyjaśnił: *Umowa konsorcjum w zakresie usług szkoleniowych została zawarta z Pepebe ze względu na fakt, iż obie jednostki oddzielnie nie miały możliwości stawiania do realizacji zadań samodzielnie, ze względu*

⁶⁷ Dalej: PEPEBE.

⁶⁸ Dz. U. z 2020 r., poz. 1710 ze zm., dalej: PZP z 2019 r.

⁶⁹ W tym: a) monitorowanie ofert dotyczących zamówień na szkolenia i kursy dla jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz wymiaru sprawiedliwości, prokuratur i Ministerstwa Sprawiedliwości, b) kalkulacja kosztów szkoleń lub kursów, c) rozpoznanie rynku usług w zakresie szkoleń i kursów, d) składanie ofert do zamawiającego, e) realizacja szkoleń i kursów zgodnie z zawartymi umowami, f) wystawienie Faktury Vat dla zamawiającego, wystawienie noty księgowej wraz ze szczegółowym rozliczeniem dla uczestnika konsorcjum.

⁷⁰ Dla jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz wymiaru sprawiedliwości, prokuratur i Ministerstwa Sprawiedliwości.

⁷¹ W tym jedna umowa współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza-Edukacja-Rozwój zawierała sześć cykli szkoleniowych.

⁷² W okresie 2021-2022 (do 30 czerwca) PEPEBE przekazała IGB Mazovia 50% uzyskanych przychodów, tj. kwotę 1 318,6 tys. zł oraz 50% poniesionych kosztów, tj. kwotę 1 191,8 tys. zł. W okresie tym IGB Mazovia uzyskała przychody: 3 490 zł, koszty 2 454,9 tys. zł, z czego przekazała do PEPEBE 50% uzyskanych przychodów, tj. 1 745 tys. zł oraz 50% poniesionych kosztów, tj. 1 227,4 tys. zł.

na fakt posiadania niewystarczającej kadry pracowniczej, a także ze względu na terminy związane z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto poprzez wspólne ubieganie się o wykonanie danego przedsięwzięcia, oferta konsorcjum staje się bardziej konkurencyjna na rynku. Realizując zadania w ramach konsorcjum IGB nie obciążała Pepebe kosztami zarządu, czego również nie dokonywała IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 2305)

- b) w umowie nr ZO-36/2021 zawartej pomiędzy Aresztem Śledczym w Gdańsku a IGB Mazovia na realizację robót budowlanych (w terminie do 31 października 2023 r.) na potrzeby sali widzeń w Areszcie Śledczym w Gdańsku, koszty sprzedaży usług ustalono w formie wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie 2 838,4 tys. zł netto na podstawie kosztorysów ofertowych (cena sprzedaży zwiększona o 9,2% zysku);

(akta kontroli str. 2306-2352)

Specjalista ds. przygotowania i rozliczenia produkcji w dziale budowlanym wyjaśniła, że koszty ogólne zarządzania były uwzględnione w kosztorysach w pozycjach kosztów pośrednich.

(akta kontroli str. 2178-2179)

- c) w umowie nr GK.6845.3.2018 zawartej pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Starostę Zambrowskiego a IGB Pomerania o zarządzanie nieruchomościami ustalono wynagrodzenie miesięczne ryczałtowe 1,9 tys. zł brutto. Do umowy sporządzono kalkulację kosztów własnych sprzedaży, w której wyszczególniono: koszty wynagrodzeń pracowników i osadzonego, koszty energii, zakupu materiałów i obsługi. Miesięczne koszty własne sprzedaży oszacowano na kwotę 1,3 tys. zł, cenę sprzedaży w kwocie 1,7 tys. zł, zysk z tytułu administrowania w kwocie 0,4 tys. zł;

(akta kontroli str. 2353-2361)

- d) do umowy nr 37/01/20/IGB zawartej pomiędzy Prokuraturą Okręgową w Białymstoku a IGB Mazovia o świadczenie usługi przechowywania pojazdów mechanicznych, załączono kalkulację kosztów, w której wykazano roczne planowane koszty sprzedaży usługi w kwocie 75,7 tys. zł, w tym: podatek od nieruchomości, ubezpieczenie, koszty energii elektrycznej, materiały do konserwacji i obsługi, wynagrodzenie pracownika łącznie z kosztami pracodawcy. W kosztach sprzedaży nie uwzględniono kosztów zarządu. Planowany roczny przychód w kwocie 156,9 tys. zł, zysk 81,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 2363-2372)

Kierownik sekcji administracji wyjaśnił powody nieujęcia w kalkulacji kosztów ogólnych zarządu umów opisanych w ww. pkt. c – d: *Nie byłem w stanie przewidzieć kosztów zarządu jakie będą przypadały na poszczególne działalności. Sporządzając kalkulację kosztów, uwagę swoją skupiałem na wyliczeniu kosztów i przychodów z działalności operacyjnej.*

(akta kontroli str. 2362, 2374)

- e) do umowy nr PO VII WB 026.47.2020 (44/12/20/IGB) zawartej 18 grudnia 2020 r. pomiędzy Prokuraturą Okręgową w Elblągu a IGB Mazovia w sprawie wykonania i dostawy urządzeń ewidencyjnych, druków na potrzeby Prokuratury o łącznej wartości zamówień objętych umową do kwoty 40 tys. zł, załączono arkusze kalkulacyjne kosztów sprzedaży dla wybranych pozycji cennika⁷³. W arkuszu kalkulacyjnym wykazano ilościowo – wartościowe normy zużycia materiałów oraz koszty: materiałów bezpośrednich, robociznę bezpośrednią, narzuty od wynagrodzeń

⁷³ Stanowiącego załącznik do umowy.

(20,5 %), koszty wydziałowe (300 % - 900 %), koszty transportu (7 %), koszty ogólne (7 % - 12,45 %). Zysk ze sprzedaży jednego wyrobu założono na poziomie 12 %.

(akta kontroli str. 2375-2400)

Na próbie⁷⁴ 10 faktur sprzedaży wystawionych w ostatniej dekadzie grudnia 2021 r., 10 faktur wystawionych w pierwszej dekadzie stycznia 2022 r. i 10 faktur wystawionych w ostatniej dekadzie czerwca 2022 r., ustalono, że 30 faktur ujęto w systemie f-k w okresie wystąpienia operacji gospodarczej, zgodnie z zasadą memoriału oraz w przypadku 16 dokumentów (z ww. 30) - zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów⁷⁵ (art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷⁶), do każdej z tych faktur ustalono i ujęto w systemie f-k koszt własny sprzedaży w okresie, w którym wystąpił.

W pozostałych 14 przypadkach nie ustalono i nie ewidencjonowano w systemie f-k kosztu własnego sprzedaży, w tym:

- sześć faktur⁷⁷ dotyczyło refakturowania kosztów mediów rozliczanych na podstawie wskazań licznika, trzy⁷⁸ - wynagrodzeń osadzonych pracujących na budowie, dwie⁷⁹ - usług zarządzania nieruchomościami i jedna⁸⁰ - wynajmu barakowozu na placu budowy.

(akta kontroli str. 2353-2362, 2406-2538)

Była Kierownik działu księgowego wyjaśniła, że ww. faktury dotyczyły usług, dla których nie było kosztu własnego sprzedaży.

(akta kontroli str. 2406-2408)

- w dwóch przypadkach⁸¹ dotyczących zlecenia produkcyjnego wykonania detalu ze stali szlachetnej, pomimo wykorzystania do realizacji usługi materiałów z magazynu Zakładu w Koszalinie. Usługi świadczone były na rzecz podmiotu prywatnego (szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 2542-2561)

Przyczynę nieustalenia kosztu własnego sprzedaży dwóch zleceń produkcyjnych, była Referent ds. administracyjnych⁸² wyjaśniła, że najprawdopodobniej materiał nie został wprowadzony na stan magazynowy, ale znajdował się na magazynie.

(akta kontroli str. 2539)

Samodzielny referent ds. technicznych wyjaśnił, że nie wie, czy materiał był zdjęty ze stanu magazynowego, ponieważ nie zajmował się wtedy tymi sprawami.

(akta kontroli str. 2149-2150)

5. Regulamin wynagradzania pracowników IGB Mazovia⁸³, obowiązujący w okresie objętym kontrolą, nie wskazywał terminów wypłaty wynagrodzeń. Natomiast według § 12 ust. 5 Regulaminu, w sprawach nieuregulowanych zastosowanie miały

⁷⁴ W łącznej kwocie 277,6 tys. zł netto.

⁷⁵ Badano tylko prawidłowość ujęcia w księgach kosztu własnego sprzedaży.

⁷⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm. dalej: uor.

⁷⁷ SPVB/64/12/21/P_CZB, SPBV/074/12/21/P_CZB, SPBV/075/12/21/P_CZB, SPBV/026/07/22/P_CZB, SPBV/027/07/22/P_CZB, SPBV/028/07/22/P_CZB.

⁷⁸ SPV/001/01/22/P_KOS, SPV/008/07/22/P_KOS, SPV/009/07/22/P_KOS.

⁷⁹ PBV/001/01/22/P_CZB, SPBV/002/01/22/P_CZB.

⁸⁰ SPV/102/12/21/P_KOS.

⁸¹ Faktury nr: SPV/002/01/22/P_KOS z 11 stycznia 2021 r. oraz nr SPV/003/01/22/P_KOS z 12 stycznia 2021 r.

⁸² Referent ds. administracyjnych w Zakładzie metalowym w Koszalinie zatrudniona była na tym stanowisku od 1 lipca 2018 r. do 28 lutego 2022 r. Następnie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2022 r., na podstawie umowy zlecenia, Dyrektor IGB Mazovia powierzył jej m.in. wprowadzanie zleceń działu narzędziowego, kontrolę faktur sprzedażowych z wykonywanymi zleceniami, uzgadnianie zleceń z programem PolkaSQL.

⁸³ Wprowadzony zarządzeniem Dyrektora IGB Mazovia nr 59/2020/Z z 15 grudnia 2020 r., zmieniony zarządzeniem nr 25/2021/2 z 8 listopada 2021 r.

przepisy ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy⁸⁴, tym samym wypłata wynagrodzenia następowała nie później niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego⁸⁵.

(akta kontroli str. 920-933)

Badanie prawidłowości ujęcia, w systemie f-k prowadzonym w lokalizacji Koszalin, wynagrodzeń należnych za grudzień 2021 r. przeprowadzono na podstawie polecenia księgowania PKHP 32/12/21 z 31 grudnia 2021 r. zawierającego podstawową listę płac⁸⁶ w łącznej kwocie 142,7 tys. zł, z tego na koncie 405-1-1 *Wynagrodzenia osobowe* zaewidencjonowano kwotę 92,1 tys. zł⁸⁷.

Analiza dokumentacji źródłowej do ww. listy płac wykazała, że wynagrodzenia za grudzień 2021 r. zostały wypłacone 5 stycznia 2022 r. i ujęte w systemie f-k roku 2021 pod datą 31 grudnia, tj. zgodnie z zasadą memoriału wyrażoną w przepisach uor.

(akta kontroli str. 1117-1136)

Była Kierownik działu księgowego w Koszalinie wyjaśniła, że w kontrolowanym okresie pracownikom nie wypłacano dodatkowego wynagrodzenia rocznego a także nie zatrudniano funkcjonariuszy.

(akta kontroli str. 920-933, 1137)

6.-7. Odstąpiono od badania prawidłowości naliczania oraz wypłaty wynagrodzeń z tytułu nagród i premii oraz przestrzegania zasad ich udzielania, z uwagi na brak dokumentacji źródłowej w kontrolowanej lokalizacji.

8. W okresie objętym kontrolą w lokalizacji Koszalin nie zaewidencjonowano w systemie f-k uzyskania nieodpłatnie składników majątkowych.

(akta kontroli str. 253-255)

Do czasu zakończenia niniejszej kontroli NIK nie przedłożono dokumentacji dotyczącej otrzymanych przez IGB Mazovia, w tym na lokalizację Koszalin, środków pieniężnych na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych.

(akta kontroli str. 253-255)

9. Odstąpiono od badania zasadności ponoszenia kosztów w ramach uzyskanych przychodów, z uwagi na brak dokumentacji źródłowej w kontrolowanej lokalizacji.

10.1 Odstąpiono od badania poprawności zaciągania zobowiązań przewyższających 30 % rocznych przychodów jednostki, z uwagi na brak dokumentacji źródłowej w kontrolowanej lokalizacji.

10.2 Łączna wartość stanu zobowiązań zaewidencjonowanych przez dział księgowy w Koszalinie na koncie 202-5-xx⁸⁸ *Rozrachunki z dostawcami* wynosiła według stanu na: 31 grudnia 2021 r. – 3 272 tys. zł i 30 czerwca 2022 r. – 340,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 1145-1147, 1577-1589)

W lokalizacji Koszalin nie wystąpiły zobowiązania przeterminowane. Analiza zapisów księgowych na koncie 751-2-x⁸⁹ *odsetki od zobowiązań*⁹⁰ wykazała, że według stanu na 31 grudnia 2021 r. wysokość zapłaconych odsetek wyniosła łącznie 189,7 tys. zł a na 30 czerwca 2022 r. – 1,16 zł. Szczegółowe badanie dokumentacji źródłowej dotyczącej ww. zapisów księgowych wykazało, że w łącznej kwocie odsetek 99,9 % stanowiły

⁸⁴ Dz.U. z 2022 r., poz. 1510 ze zm.; dalej: KP.

⁸⁵ Art. 85 § 2 KP.

⁸⁶ Obejmowała 18 osób wykonujących swoje zawodowe obowiązki w lokalizacji Koszalin.

⁸⁷ Pozostała kwota ujęta w PKHP 32/12/21 dotyczyła m.in. pochodnych naliczonych od wynagrodzeń, ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej, potrąconych składek i kosztów poniesionych na świadczenia medyczne.

⁸⁸ Rozszerzenie 51, 52, 53 i 54.

⁸⁹ Rozszerzenie 5-51, 5-52, 5-53, 6-65 i 7-75.

⁹⁰ Łącznie w badanym okresie 189 713,38 zł.

odsetki⁹¹ zasądzone w związku postępowaniami sądowymi zakończonymi wydaniem wyroku. Pozostała kwota 123,75 zł dotyczyła odsetek od nieterminowego regulowania płatności, w przypadkach, gdy dokument księgowy z opóźnieniem wpływał do działu księgowego w Koszalinie.

(akta kontroli str. 1143, 1148-1149, 1156-1236, 2587-2588)

10.3 Według wyjaśnień byłej Kierownik działu księgowego w Koszalinie, w badanym okresie nie wystąpiły zobowiązania sporne.

(akta kontroli str. 1143)

Według stanu na 30 czerwca 2022 r. lokalizacja Koszalin wykazywała rezerwy na ewentualne roszczenia w wysokości 2 481,1 tys. zł (saldo konta 846-2-5-51 *Krótkoterminowe rezerwy pozostałe*).

(akta kontroli str. 1151-1152)

Była Kierownik działu księgowego w Koszalinie wyjaśniła, że: *nie posiada źródłowej dokumentacji prawnej odnośnie spraw, na które zostały utworzone rezerwy na koncie 846-2-5-51.*

(akta kontroli str. 1153-1155)

Radca prawny zapewniający obsługę prawną spraw dotyczących lokalizacji Koszalin⁹² wyjaśniła, że roszczenia, którymi się zajmuje dotyczyły toczących się w sądach postępowań w sytuacji bezzasadnego odstąpienia IGB Mazovia od umowy bądź nałożonych kar za nieterminową realizację powierzonych zadań.

(akta kontroli str. 1518-1525, 1530-1531)

10.4 Odstąpiono od badania poprawności dokonywania czynności prawnych obejmujących zaciąganie zobowiązań przekraczających wartość 50 tys. euro, z uwagi na brak dokumentacji źródłowej w kontrolowanej lokalizacji.

11.1 W kontrolowanym okresie w lokalizacji Koszalin, obowiązywały procedury postępowania przy opracowywaniu projektów umów dotyczące całej IGB Mazovia⁹³. Miały one na celu m.in. zapewnienie, że sprzedaż z odroczonym terminem płatności dokonywana będzie wyłącznie na rzecz klientów wiarygodnych a ewentualne straty z tytułu braku płatności będą minimalizowane.

Była Kierownik działu księgowego w Koszalinie wyjaśniła, że na podstawie ww. procedury: *Projekty umów są weryfikowane przez radcę prawnego, reprezentującego IGB Mazovia, pod kątem sprawdzenia wiarygodności kontrahentów. Weryfikacja polega na sprawdzeniu: wpisu w KRS⁹⁴ i/lub CEIGD⁹⁵, tzw. białej listy⁹⁶, rejestru dłużników niewypłacalnych. Pozytywna weryfikacja uwiarygadnia przyszłego kontrahenta.*

(akta kontroli str. 1242, 1386-1424)

Radca prawny wyjaśnił, że: *Koszalin przekazywał mi umowy do zaopiniowania - sprawdzenia pod kątem prawnym. Sama z siebie weryfikuję każdą firmę, z którą zawierana jest umowa - sprawdzam czy firma jest aktywna, adresy firm, prawidłową reprezentację firm. Natomiast z tego co wiem to księgowość przy wypłatach sprawdza czy kontrahent znajduje się na białej liście. Nie prowadzę zestawienia przekazywanych mi umów, nie drukuję sobie KRS i CEIDG, jak weryfikowałam to nie natrafiłam na firmę,*

⁹¹ 189 588,47 zł.

⁹² Na podstawie umowy o współpracę z 7 grudnia 2018 r.

⁹³ Zarządzenia Dyrektora IGB nr 44/2020/Z z 23 lipca 2020 r. oraz 5/2022/Z z 23.03.2022 r. w sprawie trybu postępowania przy opracowywaniu projektów umów w IGB Mazovia.

⁹⁴ Krajowy Rejestr Sądowy.

⁹⁵ Centralne Ewidencja Informacji o Działalności Gospodarczej.

⁹⁶ Dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Finansów Wykaz podmiotów zarejestrowanych jako podatnicy VAT.

której status był nieaktywny.

(akta kontroli str. 1532)

Badanie próby 40 faktur sprzedaży⁹⁷ wykazało, że terminy płatności wynosiły od siedmiu do 30 dni od daty wystawienia faktury, tj. w żadnym z badanych przypadków nie zastosowano znacznie odroczonej terminowości płatności.

Dział księgowy w Koszalinie do czasu zakończenia niniejszej kontroli NIK nie przedłożył dokumentacji z dokonywania w ww. przypadkach oceny wiarygodności kontrahenta.

(akta kontroli str. 1494)

Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą brak było procedur wewnętrznych w zakresie wyznaczania terminów płatności. W większości prowadzonych rodzajów działalności⁹⁸, ewidencjonowanych przez dział księgowy w Koszalinie, stosowano różne terminy płatności, w zależności od postanowień umów zawartych z kontrahentami, z tym, że w przypadku drukarni funkcjonującej w Czarnem stosowany termin płatności wynosił z reguły 30 dni, a w Zakładzie metalowym w Koszalinie – co do zasady – 14 dni.

(akta kontroli str. 936, 1498)

Do czasu zakończenia kontroli nie udzielono odpowiedzi na pytanie czy w lokalizacji Koszalin ustalono limity sprzedaży/należności na poszczególnych kontrahentów, po przekroczeniu których sprzedaż wstrzymywano lub dokonywano tylko za gotówkę lub po przedpłacie.

(akta kontroli str. 1494, 1498)

11.2. Według stanu na 30 czerwca 2022 r. należności z tytułu poszczególnych rodzajów działalności IGB Mazovia ujmowanych w systemie f-k w lokalizacji Koszalin na koncie 201-5-x⁹⁹ *Rozrachunki z odbiorcami*, wyniosły 3 346,7 tys. zł. Saldo na koncie 290-5-x¹⁰⁰ *Odpisy aktualizujące należności handlowe* według stanu na 30 czerwca 2022 r. wynosiły 2 545,3 tys. zł.

Według informacji sporządzonej przez byłą Kierownik działu księgowego, należności wymagalne¹⁰¹ na 30 czerwca 2022 r. dotyczyły 35 dłużników¹⁰² i wyniosły łącznie 2 540,4 tys. zł¹⁰³, w tym najwyższą kwotę stanowiły należności wymagalne powyżej 12 miesięcy – 1 680 tys. zł (66,1 % wszystkich należności wymagalnych), następnie powyżej 3 lat – 839,4 tys. zł (33 %), powyżej 6 miesięcy – 20,6 tys. zł (0,8 %) oraz powyżej 3 miesięcy – 0,4 tys. zł (0,1 %).

Przedłożone przez byłą Kierownik działu księgowego zestawienie dotyczące wyżej opisanego wiekowania należności nie zawierało informacji o naliczonych odsetkach, karach i kosztach odzyskiwania należności.

(akta kontroli str. 1536-1545, 1548-1549, 1556-1574)

W sprawie tej była Kierownik działu księgowego wyjaśniła, że: (...) *wystawia wezwania do zapłaty kontrahentom, którzy nie uregulowali swoich zobowiązań w terminie wskazanym w fakturze. Na wezwaniach są naliczane i wystawiane również odsetki od nieterminowych wpłat na dzień wystawienia wezwania. Odsetki od nieuregulowanych w terminie należności księgowane są w momencie ich otrzymania, kiedy stają się przychodem podatkowym. (...) nie naliczała rekompensat od dłużników za koszty dochodzenia należności na etapie wezwań z działu księgowości. Opłaty - koszty*

⁹⁷ Próba 40 faktur wybranych do badania źródeł przychodów.

⁹⁸ W tym: Dział budowlany, Dział szkoleń, Zakład w Czerwonym Borze.

⁹⁹ Rozszerzenie 5-51, 5-52 lub 5-53.

¹⁰⁰ Rozszerzenie 5-51, 5-52 lub 5-53.

¹⁰¹ Należność główna.

¹⁰² Posiadających zaległości wobec IGB Mazovia na podstawie 91 tytułów (m.in. faktur, not księgowych).

¹⁰³ Dla działalności prowadzonej w: Koszalinie – 2 201,3 tys. zł (86,2 %), Czarnem – 220,2 tys. zł (9,1 %), Czerwonym Borze – 118,9 tys. zł (4,7 %).

windykacji (procesowe) dłużnicy płacą na podstawie postanowień sądu w sytuacji, gdy dochodzenie należności przez dział księgowości i prawny staje się nieskuteczne i sprawa zostaje skierowana na drogę postępowania sądowego.

(akta kontroli str. 1243, 1499, 1546-1547)

W toku niniejszej kontroli NIK w lokalizacji Koszalin odstąpiono od sporządzania szczegółowego opisu przyczyn i skutków wystąpienia nieprawidłowości polegającej na braku naliczania odsetek od należności wymagalnych wraz z innymi kosztami dotyczącymi ich odzyskiwania, gdyż opisano je w wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym kontroli NIK realizowanej w Centrali IGB Mazovia.

Wysokość otrzymanych odsetek od nieterminowych wpłat w kontrolowanym okresie, według zapisów na koncie 750-2-5 *Odsetki od nieterminowych wpłat* za 2021 r. i I połowę 2022 r. wyniosła łącznie 17,1 tys. zł¹⁰⁴.

(akta kontroli str. 1375-1380, 1575-1576)

11.3 Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił, że *Institucja nie posiada sformalizowanej w formie pisemnej procedury dotyczącej zasad zarządzania należnościami, jednakże w toku prowadzonej działalności wypracowała w praktyce schemat postępowania (...)*. Pierwszy etap tego schematu dotyczył działań windykacyjnych prowadzonych w lokalizacjach (w tym w Koszalinie), gdzie ujmowano w systemie f-k poszczególnego rodzaju działalności prowadzone przez IGB Mazovia. Działania te obejmowały m.in. przegląd należności, pierwszy kontakt z kontrahentem, wystawianie wezwań do zapłaty i ostatecznie przekazanie sprawy do działu prawnego w Centrali IGB, który miał realizować wobec dłużników kolejne czynności.

(akta kontroli str. 1425)

Do oceny rzetelności windykacji należności ewidencjonowanych w systemie f-k w lokalizacji Koszalin wybrano próbę siedmiu należności wymagalnych (dotyczących trzech dłużników) na łączną kwotę 1 427,2 tys. zł. Niemal 97 % tej kwoty¹⁰⁵ stanowiła należność firmy E(...) z tytułu dwóch kar umownych nałożonych 31 grudnia 2019 r. w związku z nieterminowym wykonaniem zleconych robót teletechnicznych i elektrycznych. Badaniem objęto także należności wymagalne powyżej 3 lat, w tym: trzy należności wymagalne firmy C(...) ¹⁰⁶ za sprzedaż wyrobów na łączną kwotę 24,9 tys. zł¹⁰⁷ oraz dwie należności firmy A(...) ¹⁰⁸ za usługi cięcia laserem na łączną kwotę 20,4 tys. zł¹⁰⁹.

(akta kontroli str. 1248-1374, 1533-1534)

Badanie ww. spraw na podstawie przedłożonej w lokalizacji Koszalin dokumentacji wykazało, że:

- w przypadku firmy E(...) pierwsze udokumentowane czynności windykacyjne podjęto po roku od nałożenia kar umownych. Działania windykacyjne dotyczyły skierowania do sądu 31 grudnia 2020 r., przez radcę prawnego reprezentującego IGB Mazovia, zawiadania do próby ugodowej, z propozycją rozłożenia zaległości w wysokości 1 381,9 tys. zł na raty. Do ugody nie doszło z powodu niestawiennictwa przedstawicieli E(..) na dwóch posiedzeniach, które odbyły się w Sądzie Rejonowym w Radomiu

¹⁰⁴ W 2021 r. - 13,4 tys. zł i w I półroczu 2022 r. - 3,7 tys. zł.

¹⁰⁵ Noty księgowe: 5/2019 - 64,4 tys. zł i 6/2019 - 1 317,5 tys. zł, łącznie 1 381,9 tys. zł (54,4 % łącznej kwoty należności wymagalnych).

¹⁰⁶ Faktury: 08/498 z 29 września 2008 r. na kwotę brutto 9,3 tys. zł, 08/423 z 13 sierpnia 2008 r. - 6,5 tys. zł oraz 08/482 z 19 września 2008 r. - 9,1 tys. zł.

¹⁰⁷ W Koszalinie nie dysponowano dokumentacją potwierdzającą upływ terminu płatności ww. należności.

¹⁰⁸ Faktury: KP/244/05/2019 z 31 maja 2019 r. na kwotę brutto 13,2 tys. zł i KP/208/06/2019 z 29 czerwca 2019 r. - 7,2 tys. zł.

¹⁰⁹ Termin płatności upłynął 14 czerwca i 13 lipca 2019 r.

2 grudnia 2021 r. i 13 stycznia 2022 r. Mimo upływu kolejnych 11 miesięcy, poza przygotowaniem projektu pozwu o zapłatę, w toku kontroli nie przedłożono kontrolerom NIK innych dokumentów potwierdzających prowadzenie kolejnych działań windykacyjnych.

(akta kontroli str. 1430-1468)

Dział księgowy w Koszalinie, na żadnym etapie dochodzenia należności, nie prowadził samodzielnie czynności windykacyjnych wobec firmy E(...).

(akta kontroli str. 1499)

Radca prawny wyjaśnił, że: *Sprawa ta nie uległa przedawnieniu, lecz nadal odsetki ustawowe od tej kwoty, został przygotowany projekt pozwu, natomiast trwa jeszcze dogłębna analiza zagadnienia i zapewne zostanie on wysłany do końca 2022 r.*

(akta kontroli str. 1531)

- w przypadku firmy C(...) – wszystkie trzy należności powstały w 2008 r.¹¹⁰ Wobec dłużnika toczyło się postępowanie upadłościowe, jednak z uwagi na zakwalifikowanie wierzytelności IGB Mazovia w kategorii IV, z dużym prawdopodobieństwem, nie dojdzie do ich zaspokojenia. Sąd Rejonowy w Poznaniu 1 grudnia 2022 r., na wniosek radcy prawnego, sporządził wyciąg z listy wierzytelności potwierdzający ujęcie należności w IV kategorii.

(akta kontroli str. 1469-1475)

Radca prawny wyjaśnił, że: *Nie posiadam akt źródłowych. Nie wiem od kiedy toczyło się postępowanie upadłościowe. Postępowanie upadłościowe wg rozmowy z panią Syndyk nie zakończyło się w całości bowiem obecnie toczą się sprawy pracownicze.*

(akta kontroli str. 1531)

- w przypadku firmy A(...) pierwsze działania windykacyjne, podjęte przez dział księgowy w Koszalinie, polegały na przesłaniu do dłużnika 28 sierpnia 2019 r. wezwania do zapłaty, tj. odpowiednio po 75 i 46 dniach po upływie terminu płatności należności. Kolejne czynności dotyczyły telefonicznej rozmowy 26 września 2019 r. w sprawie uregulowania powyższej należności – dłużnik zobowiązał się do uregulowania należności do końca 2019 r. Wobec braku skuteczności tych działań, dział księgowy w Koszalinie przekazał dokumentację sprawy 6 lutego 2020 r. do biura prawnego w Centrali IGB Mazovia w celu dalszego prowadzenia.

(akta kontroli str. 1486-1493)

Kolejne udokumentowane działania windykacyjne dotyczyły wezwania dłużnika do zapłaty (7 lutego 2020 r.), a następnie - uzyskania 28 grudnia 2021 r. od komornika sądowego zawiadomienia o wszczęciu egzekucji (na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Koszalinie 11 października 2021 r., sygn. akt V GC 944/20), informacji o zajęciu ewentualnych wierzytelności należnych dłużnikowi od naczelnika Urzędu Skarbowego w Koszalinie, zawiadomieniu o zajęciu rachunku bankowego dłużnika.

(akta kontroli str. 1476-1485)

Analiza zapisów na koncie 761-5 *Pozostałe koszty operacyjne – spisane należności za lata 2021 i 2022* (do czerwca) wskazywała, że dział księgowy w Koszalinie nie spisywał należności przedawnionych i nieściągalnych.

(akta kontroli str. 1507)

W sprawie sposobów monitorowania terminów przedawnienia należności wymagalnych, była Kierownik działu księgowego wyjaśniła: (...) *Nie mam wiedzy, czy*

¹¹⁰ Wierzytelność IGB Pomerania, tj. poprzednika prawnego IGB Mazovia.

na dzień 30 czerwca 2022 r. doszło do przedawnienia należności (...). Dział księgowy w Koszalinie w procesie odzyskiwania należności wykonuje systematyczne czynności (wysyłanie wezwań telefonów, maili, przekazywanie dokumentacji do działu prawnego), które skutkują tym, że nie dojdzie do przedawnienia należności wymagalnych. Po przekazaniu dokumentacji do działu prawnego, monitorowanie terminów przedawnienia należności wymagalnych wykonuje dział prawny.

(akta kontroli str. 1499)

Radca prawny wyjaśniła, że Sprawy przekazywane mi przez oddział IGB Mazovia są od razu przeze mnie weryfikowane pod kątem przedawnień, sprawy które zostały mi przekazane nie uległy przedawnieniu.

(akta kontroli str. 1531)

12.1 W latach objętych kontrolą w IGB Mazovia zasady dokonywania zakupu dostaw, usług i robót budowlanych określało:

- do 7 marca 2021 r. zarządzenie nr 05/12/19/Z Dyrektora IGB Mazovia z 3 grudnia 2019 r.¹¹¹ w sprawie planowania, udzielania zamówień publicznych oraz zamówień o wartości szacunkowej nie przekraczającej wyrażonej w złotych polskich kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹². Na podstawie § 8 poprzedniego Regulaminu udzielania ZP, do prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia o wartości do 50 tys. zł zobowiązane były komórki organizacyjne wnoszące o realizację zamówienia. Wymagane było m.in. sporządzenie stosownego wniosku o udzielenie zamówienia, a wydatek podlegał zatwierdzeniu przez Zastępcę Dyrektora IGB Mazovia nadzorującego komórkę organizacyjną właściwą ze względu na przedmiot zamówienia. Z zastrzeżeniem, że zamówienia o wartości nieprzekraczającej 2 tys. zł dokonywano w formie indywidualnych zakupów. Przed udzieleniem zamówienia należało dokonać rozeznania rynku u potencjalnych wykonawców, kierownik właściwej komórki organizacyjnej zobowiązany był do potwierdzenia celowości i zasadności jego udzielenia, a Dyrektor oddziału upoważniony przez Dyrektora IGB Mazovia zatwierdzał wydatek.

(akta kontroli str. 906-919)

- od 8 marca 2021 r. zarządzenie Dyrektora IGB Mazovia nr 06/2021/Z z 8 marca 2021 r. wprowadzające Regulamin udzielania zamówień publicznych w IGB Mazovia¹¹³ (według zapisów PZP z 2019 r.). Na podstawie § 11 ust. 1 Regulaminu, zamówienia o wartości do 4 tys. zł dokonywano w formie indywidualnych zakupów, bez określenia szczególnych wymogów¹¹⁴ dotyczących ich realizacji. Zamówienia o wartości szacunkowej w kolejnych dwóch przedziałach (powyżej 4 tys. zł do 50 tys. zł i powyżej 50 tys. zł do 130 tys. zł) wymagały m.in. dokonywania szacowania wartości zamówienia, sporządzenia stosownego wniosku o udzielenie zamówienia, który wymagał potwierdzenia przez głównego księgowego dostępności środków niezbędnych do sfinansowania zamówienia, dokonywania przeglądu rynku pod względem możliwości dokonania zakupu (§ 11 ust. 2-6 oraz § 12 Regulaminu). W przypadku zamówień o wartości szacunkowej powyżej 130 tys. zł także należało sporządzić stosowny wniosek o udzielenie zamówienia, potwierdzany przez głównego księgowego w zakresie dostępności środków niezbędnych do sfinansowania zamówienia. Kompletny wniosek należało przekazać do komórki ds. zamówień publicznych przeprowadzającej postępowania o udzielenie zamówienia.

We wzorach ww. wniosków o udzielenie zamówienia, stanowiących załączniki nr 2, 3

¹¹¹ Dalej: Poprzedni Regulamin udzielania ZP.

¹¹² Dz.U. z 2019 r., poz. 1843 ze zm, dalej: PZP z 2004 r.

¹¹³ Dalej: Regulamin udzielania zamówień publicznych.

¹¹⁴ Wniosek o dokonanie zakupu z uzasadnieniem, kontrola z planem finansowym, kontrola z planem zamówień publicznych, ocena czy jednostka dysponuje już niezbędnymi zasobami itp.

i 6 do Regulaminu udzielania zamówień publicznych, wymagane było wskazanie uzasadnienia celowości realizacji zamówienia, natomiast nie zamieszczono w nich konieczności potwierdzenia, że jednostka nie dysponuje już odpowiednimi zasobami (np. materiałami w magazynie, pracownikami o odpowiednich kwalifikacjach w przypadku zakupu usług).

Według § 1 ust. 2 Regulaminu udzielania zamówień publicznych, w uzasadnionych przypadkach – po akceptacji Dyrektora IGB Mazovia lub jego Zastępcy – możliwe były odstępstwa od stosowania regulacji przyjętych w Regulaminie udzielania zamówień publicznych, nie naruszające przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Natomiast § 14 ust. 4 Regulaminu udzielania zamówień publicznych, w uzasadnionych przypadkach, umożliwiał także kierownikowi zamawiającego na odstąpienie w całości lub w części od stosowania Regulaminu udzielania zamówień publicznych, pod warunkiem przestrzegania przepisów prawa powszechnie obowiązującego.

(akta kontroli str. 38-59)

12.2 Według osądu kontrolera wybrano do badania 10 dokumentów księgowych¹¹⁵, z czego w sześciu przypadkach dekrety księgowe dotyczyły m.in. kosztów zakupu materiałów (konto 402) na łączną kwotę 225 tys. zł, a w pięciu – usług (konto 403) na łączną kwotę 128,8 tys. zł¹¹⁶. Zbadana kwota kosztów wyniosła łącznie 353,7 tys. zł netto (tj. 6,2 % łącznej wartości wszystkich ww. kosztów). Spośród 10 ww. dokumentów księgowych, dwa dotyczyły zakupów poniesionych na potrzeby działu budowlanego, trzy – działu szkoleniowego i sześć – działu metalowego. W badanej próbie nie było zakupów poniesionych na rzecz organu założycielskiego.

(akta kontroli str. 1590-1592)

Badanie dokumentacji źródłowej ww. próby kosztów wykazało, że:

a) spośród kosztów poniesionych na potrzeby działu budowlanego, w obu przypadkach¹¹⁷ podwykonawców robót wyłoniono zgodnie z trybem wskazanym w umowie ramowej z 17 września 2019 r. zawartej przez Dyrektora IGB i czterech wykonawców¹¹⁸. Zapytania ofertowe skierowano do wszystkich wykonawców, a umowę/zlecenie zawarto z wykonawcą, który przedstawił ofertę najniższą cenowo. Nie przedłożono dokumentacji z postępowania przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, poprzedzającego zawarcie ww. umowy ramowej, ponieważ nie było ono prowadzone przez pracowników w lokalizacji Koszalin. W związku z tym, w toku niniejszej kontroli NIK odstąpiono od oceny celowości i efektywności zawarcia ww. umowy ramowej. Za ww. usługi płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1596-1672)

b) spośród dwóch kosztów poniesionych na potrzeby działu szkoleniowego w przypadku:

- rachunku RA/1/2021/05 z 14 maja 2021 r. za usługę szkoleniową o łącznej wartości 4,2 tys. zł netto – zakupu dokonano na podstawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych. Przedłożona dokumentacja potwierdzała dokonanie kalkulacji kosztów, na właściwym formularzu sporządzono wnioski o udzielenie zamówienia, na którym Główny Księgowy IGB Mazovia potwierdził dostępność środków niezbędnych do sfinansowania zamówienia, a przed zawarciem umowy dokonano rozeznania rynku

¹¹⁵ Na jednym dokumencie ujęto dekrety księgowe dotyczące zarówno konta 402 i 403, tj. zakupu materiałów, jak i usług.

¹¹⁶ Z uwagi na niską wartość pozostałych kosztów rodzajowych nie objęto badaniem (łącznie poniżej 0,4 tys. zł w każdym z wymienionych okresów).

Dodatkowo, po uzgodnieniu z koordynatorem kontroli, z badania wyłączono zapisy dotyczące podstawowej działalności prowadzonej w Czerwonym Borze oraz w Czarnym.

¹¹⁷ Odpowiednio: faktura nr 9197000454 z 26 maja 2022 r. o wartości netto 39,9 tys. zł i faktura nr FV/BPSP/0007/12/2021 z 29 grudnia 2021 r. – 57,8 tys. zł netto.

¹¹⁸ Umowę ramową na podwykonawstwo w robotach budowlanych zawarto, po przeprowadzeniu przez Centralę IGB Mazovia przetargu nieograniczonego, z czterema podmiotami. Umowę aneksowano 16 września 2021 r.

poprzez skierowanie zapytania ofertowego do czterech wybranych podmiotów. Umowę zawarto z wykonawcą, który przedstawił ofertę najniższą cenowo. Za ww. usługi płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1673-1697)

- faktury KJR/20/2021 z 17 września 2021 r. za zakup materiałów i usługi szkoleniowej o łącznej wartości 23,7 tys. zł netto - kierownik działu szkoleniowego, na podstawie § 14 ust. 4 i 5 Regulaminu udzielania zamówień, uzyskała zgodę¹¹⁹ Zastępcy Dyrektora IGB Mazovia na odstąpienie od stosowania Regulaminu udzielania zamówień publicznych w części dotyczącej m.in.: wyłaniania oferentów w trybie zapytań ofertowych w zakresie dokonywania zakupów materiałów na potrzeby szkoleń osadzonych i wyłaniania potencjalnych wykonawców zleceń oraz sporządzania wniosku o wyrażenie zgody na realizację zamówienia publicznego o wartości od 4 tys. zł do 50 tys. zł. Za ww. zakupy płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1698-1709)

Kierownik działu szkoleń w lokalizacji Koszalin wyjaśniła, że: *podczas organizowania szkoleń nie stosowałam ww. procedury (...) ze względu na specyfikę działalności szkoleniowej tj.: zbyt krótkie terminy na realizację szkoleń zawarte w zapytaniach ofertowych i brak możliwości przeprowadzania procedur (...).*

(akta kontroli str. 1799-1800)

c) spośród kosztów poniesionych na sześć zakupów zrealizowanych na potrzeby działu metalowego w przypadku:

- faktury 0001/02/2021 z 3 lutego 2021 r. za usługę spawania metalowych elementów o łącznej wartości 2 tys. zł netto - zamówienia dokonano w formie indywidualnych zakupów (z uwagi na jego wartość) na podstawie poprzedniego Regulaminu udzielania ZP. Przedłożona w Koszalinie dokumentacja zawierała jedynie ww. fakturę zakupu. Płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1710-1712)

- faktury 46A/2021 z 3 marca 2021 r. za usługę malowania metalowych elementów o łącznej wartości 13,3 tys. zł netto - zakupu dokonano na podstawie poprzedniego Regulaminu udzielania ZP. Przedłożona w Koszalinie dokumentacja zawierała jedynie wniosek o udzielenie zamówienia, na którym Kierownik działu księgowości w Koszalinie potwierdziła dostępność środków niezbędnych do sfinansowania zamówienia, oraz ww. fakturę. Zgodnie z uzasadnieniem wskazanym we wniosku, usługę realizowano na potrzebę wykonania zlecenia dla firmy C(...).d. Płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1713-1717)

W sprawie nieprzedłożenia do kontroli NIK dokumentacji potwierdzającej dokonanie stosownych analiz w obu ww. przypadkach, w tym dotyczących kalkulacji kosztów, wysokości cen rynkowych oraz potwierdzającej celowość dokonania wydatków, specjalista ds. zamówień publicznych z Zakładu w Czarnem wyjaśniła: *Nie posiadam informacji na ten temat. (...) Do działu zamówień publicznych trafił tylko skan wniosku w celu późniejszej rejestracji. (...) Cała dokumentacja w oryginale musi znajdować się w Koszalinie, gdyż tam następowało zatwierdzenie zakupów.*

(akta kontroli str. 1801-1803)

Natomiast samodzielny referent ds. technicznych w ustnych wyjaśnieniach wskazał, że *(...) Nic nie wiem w tej sprawie. (...) Tę sprawę prowadził były kierownik działu metalowego. Przypuszczam, że usługę spawania zlecono, ponieważ nie mamy i nie mieliśmy pracownika wykwalifikowanego, tzw. spawacza.*

¹¹⁹ Na podstawie pisma MIGB/KOS/255/2021/DS. z 5 lipca 2021 r.

(akta kontroli str. 1804-1805)

- faktury FA/545/2022 z 24 stycznia 2022 r. za zakup blachy czarnej o łącznej wartości 21,2 tys. zł netto - kierownik działu metalowego, na podstawie § 14 ust. 4 Regulaminu udzielania zamówień publicznych (w związku § 1 ust. 2), uzyskał zgodę¹²⁰ Zastępcy Dyrektora IGB Mazovia na odstąpienie w całości od stosowania i przestrzegania ww. Regulaminu z uwagi na trudną sytuację na rynku wyrobów hutniczych i niechęć wykonawcy do realizowania zapisów umowy ramowej zawartej po przeprowadzonym postępowaniu przetargowym. Przedłożona w Koszalinie dokumentacja zawierała notatkę z 14 stycznia 2022 r. dotyczącą kalkulacji wartości zamówienia, na którym Kierownik działu księgowości w Koszalinie zatwierdziła zabezpieczenie środków finansowych na realizację zamówienia oraz ww. fakturę. Za ww. zakup płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1718-1746)

Specjalista ds. zamówień publicznych z Zakładu w Czarnem wyjaśniła: (...) *Do postępowania (...) przyjęto ceny szacunkowe z umowy ramowej, ponieważ oferta wykonawcza, którą wykonawca złożyłby w odpowiedzi na zaproszenie nie może przekraczać cen z umowy ramowej. Nie złożono żadnej oferty w tym postępowaniu i prawdopodobnie dział metalowy zdecydował o zakupie na podstawie zwolnienia z Regulaminu (...). Umowa ramowa na sukcesywną dostawę blachy czarnej w tamtym czasie była podpisana z firmą M(...). Jeżeli nie złożono oferty wykonawczej (w związku z umową ramową) to w konsekwencji zakup dokonywany był albo na wniosek albo na podstawie zwolnienia z Regulaminu, ale o tym zawsze decydował dział merytoryczny wraz z przełożonym. Dział zamówień publicznych nie podejmował decyzji w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 1801-1803)

Natomiast samodzielny referent ds. technicznych w ustnych wyjaśnieniach wskazał, że: (...) *Nic nie wiem w tej sprawie. (...) Tę sprawę prowadził były kierownik działu metalowego, który nie przekazywał mi żadnych informacji ani dokumentów.*

(akta kontroli str. 1804-1805)

- faktury FS-1558/KS/P z 6 grudnia 2021 r. za zakup blachy na potrzeby wykonania zlecenia O(...) o łącznej wartości 187,1 tys. zł netto – zakupu dokonano zgodnie z zasadami wskazanymi w umowie ramowej zawartej 16 lutego 2021 r. przez Dyrektora IGB Mazovia a firmą B(...) na sukcesywną dostawę wyrobów hutniczych. Według § 2 ust. 7 umowy ramowej, ww. dostawę poprzedzono zamówieniem jednostkowym sporządzonym w oparciu o ceny umowne.

Nie przedłożono dokumentacji z postępowania przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, poprzedzającego zawarcie ww. umowy ramowej, ponieważ nie było ono prowadzone przez Zakład metalowy w Koszalinie. W związku z tym, w toku niniejszej kontroli NIK odstąpiono od oceny celowości i efektywności zawarcia ww. umowy ramowej. Za ww. usługi płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1747-1774)

- faktury FVS/21/12/0152 z 21 grudnia 2021 r. za zakup ścierniwa do urządzenia LaserJet o łącznej wartości 11,4 tys. zł netto – zakupu dokonano na podstawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych. Przedłożona dokumentacja potwierdzała dokonanie kalkulacji kosztów, na właściwym formularzu sporządzono wniosek o udzielenie zamówienia, na którym Główny Księgowy IGB Mazovia potwierdził dostępność środków niezbędnych do sfinansowania zamówienia, a przed zawarciem umowy dokonano szacowania wartości zamówienia na podstawie cen rynkowych.

¹²⁰ Na podstawie pisma z 29 kwietnia 2021 r.

Zakup zrealizowano bez zawarcia umowy. Zgodnie z uzasadnieniem wskazanym we wniosku, zakup dokonano na potrzeby działu metalowego (element niezbędny do prawidłowego działania urządzenia). Za ww. usługi płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1775-1787)

- faktury FA22085743 z 15 czerwca 2022 r. za zakup blachy o łącznej wartości 4 tys. zł netto – zakupu dokonano na podstawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych. Przedłożona dokumentacja potwierdzała dokonanie kalkulacji kosztów, na właściwym formularzu sporządzono wniosek o udzielenie zamówienia, na którym Główny Księgowy IGB Mazovia potwierdził dostępność środków niezbędnych do sfinansowania zamówienia, przed zawarciem umowy dokonano rozeznania rynku poprzez skierowanie zapytania ofertowego do czterech wybranych podmiotów. Umowę zawarto z wykonawcą, który przedstawił ofertę najniższą cenowo.

Zgodnie z uzasadnieniem wskazanym we wniosku, zakupu dokonano w związku z realizacją otrzymanego zlecenia oraz na potrzeby działu metalowego (element niezbędny do prawidłowego działania urządzenia). Za ww. usługi płatności dokonano terminowo.

(akta kontroli str. 1788-1793)

Na wszystkich 11 dokumentach księgowych zlecający dokonał opisu dotyczącego ponoszonych kosztów, dowód księgowy został sprawdzony pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym a kwoty odnoszące się do kosztów zużycia materiałów i zakupu usług obcych, poza jednym przypadkiem, ujęto na właściwym koncie, zgodnie z przyjętą w IGB Mazovia Polityką rachunkowości.

Zakup udokumentowany fakturą FA22085743 dotyczył blachy w kwocie 4 tys. zł netto oraz dopłaty za transport 0,3 tys. zł netto. W systemie f-k na koncie 402-8-5-51, służącym do zapisu zakupu materiałów, ujęto obie ww. pozycje łącznie.

(akta kontroli str. 1595-1798)

Była Kierownik działu księgowego wyjaśniła, że powyższy zakup został zaewidencjonowany w taki sposób: *ponieważ z opisu merytorycznego faktury wynikało, że blacha została zakupiona na konkretne zlecenie. Zaksięgowano bezpośrednio w koszty zakupu blachy, traktując transport jako integralną część zakupu, bez którego usługa transportu nie zainstała.*

(akta kontroli str. 1499)

13. W okresie objętym kontrolą w systemie f-k prowadzonym w lokalizacji Koszalin wydatki majątkowe wyniosły łącznie 190,9 tys. zł, w tym w 2021 r. zwiększenia aktywów trwałych wyniosły łącznie 159,9 tys. zł¹²¹ a w 2022 r. (do 30 czerwca) – 31 tys. zł¹²².

Zakupy środków trwałych w łącznej wysokości 122,6 tys. zł w całości poniesione zostały w 2021 r. i dotyczyły: zakupu dziewięć szaf chłodniczych dla kantyn¹²³ oraz wykupieniu z leasingu czterech samochodów osobowych¹²⁴.

(akta kontroli str. 262-266, 465)

Analizy dokumentacji zwiększeń stanu środków trwałych dokonano na podstawie zapisów na koncie 010 *Środki trwałe*¹²⁵ prowadzonym w lokalizacji Koszalin:

¹²¹ Zakup środków trwałych 122,6 tys. zł oraz środki trwałe w budowie 37,3 tys. zł.

¹²² Środki trwałe w budowie.

¹²³ Szafy chłodnicze w kantynach: Aresztu Śledczego (dalej: AŚ) w Krakowie, Zakładu Karnego (dalej: ZK) nr 1 w Strzelcach Opolskich, ZK w Czarnem, AŚ w Piotrkowie Trybunalskim po 16,8 tys. zł, szafy chłodnicze w kantynach: ZK w Kamieńsku, Oddziale Zamkniętym w Zamościu, ZK w Hrubieszowie, ZK we Włodawie, AŚ we Włodawku po 10,7 tys. zł każda.

¹²⁴ ZK6853E, ZK6852E, ZK7005E i ZK7209E po 465,85 zł każdy.

¹²⁵ Wg zapisów konta 020 *Wartości Niematerialne i Prawne* (dalej: WNIP) w kontrolowanym okresie nie odnotowano zwiększeń w WNIP.

- zakup dziewięciu szaf chłodniczych do kantyn realizowany był przez Dział Handlowy w Centrali IGB¹²⁶. Nie przedłożono do kontroli dokumentacji dotyczącej realizacji tego zakupu, ponieważ znajdowała się w Centrali IGB¹²⁷. Na stan ewidencyjny prowadzony w Koszalinie przyjęto dziewięć szaf chłodniczych we wrześniu 2021 r.¹²⁸. Następnie 1 kwietnia 2022 r. szafy zostały przejęte przez Centralę IGB i ujęte w jej ewidencji środków trwałych.

(akta kontroli str. 267-311)

- wykupienie w grudniu 2021 r. z leasingu czterech samochodów osobowych¹²⁹ nastąpiło w związku z upływem okresu obowiązywania umowy leasingu. Wykupu samochodów dokonano w terminach określonych w umowach oraz na fakturach, przy czym pojazdy odebrano na podstawie protokołów zdawczo – odbiorczych¹³⁰ w 2017 r. po zawarciu umów leasingu. Na stan ewidencji środków trwałych wprowadzono w dacie dokonania zapłaty w grudniu 2021 r.

(akta kontroli str. 262-266, 400-462)

Według wyjaśnień specjalisty ds. administracyjnych zakup pojazdów osobowych był niezbędny do rozwoju działalności przedsiębiorstwa, którym ówczesnie była IGB Pomerania. Auta wykorzystywane były do wykonywania zadań w poszczególnych działach: Produkcja metalowa Koszalin; Dział budowlany – rozległy teren budów; Dział IT, BHP i kantyny; Zakład Czarne – drukarnia i pralnia.

(akta kontroli str. 402-403)

Pozostałe zwiększenia wartości środków trwałych w kontrolowanym okresie dotyczyły:

- zwiększenie wartości dwóch pras mimośrodowych - w Koszalinie przedłożono dokumenty księgowe dotyczące ujęcia w księgach rachunkowych zwiększenia wartości środka trwałego¹³¹. Nakłady w kwocie 518,46 zł¹³² i 561,13 zł¹³³ poniesiono w 2019 r. Ówczesny kierownik Zakładu metalowego sporządził i przekazał do działu księgowego protokoły zakończenia budowy pras 25 lutego 2021 r.

(akta kontroli str. 382-389)

Samodzielny referent ds. technicznych Zakładu metalowego w Koszalinie wyjaśnił, że nie posiada wiedzy ani dokumentów dotyczących modernizacji ww. pras wskazując, że odpowiedzialnym za te środki trwale był ówczesny kierownik Zakładu metalowego.

(akta kontroli str. 384, 390, 399)

¹²⁶ Umowa dostawy nr 15/09/21/IGB z 17 września 2021 r. o wartości 854 tys. zł brutto.

¹²⁷ Zakup obejmował łącznie 16 szt. szaf chłodniczych typu LS-140 SV, 30 szaf chłodniczych typu LS-70 SV, okap do pieca, piec konwekcyjno – parowy, schładzarko – zamrażarkę szokową, stół chłodniczy oraz szafę mroźniczą.

¹²⁸ OT 113/2021 z 21 września 2021 r. – Kantyna Czarne, OT 120/2021 z 23 września 2021 r. – Kantyna Słupsk, OT 119/2021 z 23 września 2021 r. – Kantyna Włodawa, OT 118/2021 z 22 września 2021 r. – kantyna Hrubieszów, OT 116/2021 z 22 września 2021 r. – kantyna OZ Zamość, OT 115/2021 z 21 września 2021 r. – kantyna Kamińsk, OT 114/2021 z 22 września 2021 r. – kantyna AŚ Piotrków Trybunalski, OT 112/2021 z 20 września 2021 r. – kantyna Strzelce Opolskie nr 1, OT 111/2021 z 19 września 2021 r. – kantyna Kraków. Wszystkie szafy chłodnicze zostały przeniesione 1 kwietnia 2022 r. do ewidencji środków trwałych prowadzonej w Centrali IGB, (dokumenty MT zmiana miejsca użytkowania środka trwałego).

¹²⁹ Umowy leasingu operacyjnego o numerach odpowiednio 19891, 19890, 19888, 19891/Wb/17 z 17 listopada 2017 r., po 46 rat czynszu i cenie zbycia 465,85 zł (dotyczące wykupu samochodów o nr rejestracyjnych ZK 6853E i ZK 6852E z dniem 8 grudnia 2021 r., na samochód o nr rej. ZK 7005E z dniem 13 grudnia 2021 r. i dla samochodu o nr rej. ZK 7209E z dniem 21 grudnia 2021 r.

¹³⁰ Nr 19891/Wb/17 z 8 grudnia 2017 r., nr 19890/Wb/17 z 8 grudnia 2017 r., nr 19888/Wb/17 z 13 grudnia 2017 r., nr 19892/Wb/17 z 21 grudnia 2017 r.

¹³¹ Dokumenty WT Zmiana wartości środka trwałego nr 15/2021 z 1 lutego 2021 r. oraz nr 14/2021 z 1 lutego 2021 r.

¹³² Faktura VAT nr 1717/S/2019 z 16 sierpnia 2019 r., zapłacono przelewem 13 września 2019 r. (termin płatności 30 dni, do 15 września 20129 r.),

¹³³ Faktura 332/04/2019 z 4 kwietnia 2019 r. (zapłacono gotówką), faktura VAT 1939/04/2019 z 19 kwietnia 2019 r. (zapłacono gotówką).

- w lutym 2021 r. nastąpiło zwiększenie stanu środków trwałych¹³⁴ Zakładu metalowego w Koszalinie o wartość parkingu. Roboty budowlane związane z budową parkingu wykonywane były w 2019 r. przy czym nakłady w łącznej kwocie 20,5 tys. zł poniesiono w 2019 r.¹³⁵ (13,6 tys. zł) oraz w 2020 r.¹³⁶ (6,8 tys. zł).

Budowę parkingu zrealizowano z inicjatywy ówczesnego kierownika działu szkoleń, który 10 września 2019 r. złożył Dyrektorowi IGB Mazovia pisemną propozycję budowy utwardzenia terenu w Koszalinie na części terenu Zakładu wraz z oddzieleniem tego terenu płotem z concertiną w celu zapewnienia standardów ochrony obiektu. Po nieznacznych modyfikacjach założeń, 19 września 2019 r. Dyrektor IGB Mazovia zaakceptował podjęcie realizacji przedsięwzięcia o szacowanym koszcie 30,7 tys. zł. Parking przeznaczony był dla pojazdów prywatnych pracowników IGB Mazovia.

Pomimo odebrania ostatniego elementu robót, protokołem z 2 stycznia 2020 r. (montaż szlabanu), na stan ewidencji środków trwałych przyjęto rok później, tj. 1 lutego 2021 r.

(akta kontroli str. 325-381)

Była Kierownik działu księgowego oświadczyła, że na ewidencję środków trwałych parking wprowadzono po weryfikacji zapisów kont środków trwałych oraz środków trwałych w budowie przeprowadzonej w terminie do 15 lutego 2021 r. na potrzeby zamknięcia ksiąg rachunkowych za 2020 r.

(akta kontroli str. 324)

Specjalista do spraw administracyjnych oświadczył, że ówczesna kierownik działu administracji w Koszalinie nie przygotowała protokołu zakończenia budowy parkingu w styczniu 2020 r. i do działu księgowego nie została przekazana informacja o zakończeniu jego budowy.

(akta kontroli str. 323)

Odstąpiono od badania zgodności poniesionych wydatków majątkowych z planem finansowym z uwagi na brak dokumentacji planistycznej w lokalizacji Koszalin.

(akta kontroli str. 258-261, 384, 402-403)

W toku kontroli przeprowadzono oględziny części¹³⁷ zakupionych składników aktywów przekazanych do użytkowania¹³⁸. Ustalono m.in., że parking znajdował się w obrębie posesji przy ul. Strefowej 15 w Koszalinie i był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Ulepszone prasy mimośrodowe znajdowały się na wyposażeniu narzędziowni Zakładu metalowego w Koszalinie. Dwa samochody osobowe Dacia Dokker o nr rej. ZK 6853E oraz ZK 7209E były użytkowane w Koszalinie i parkowały

¹³⁴ OT 96/2021 z 1 lutego 2021 r.

¹³⁵ Faktura 5/10/2019 na kwotę 6,6 tys. zł (zakup kruszywa wraz z transportem 8 października 2019 r.), Faktura 118750/8028/2019 na kwotę 1,3 tys. zł (zakup obejm do ogrodzenia parkingu, zapłacono gotówką 5 grudnia 2019 r.), Rachunek 31/2019 na kwotę 0,7 tys. zł (zakup podmurówki i łączników betonowych do ogrodzenia parkingu, zapłacono gotówką 4 grudnia 2019 r.), PKK_119 na kwotę 0,3 tys. zł (koszty transportu samochodem MAN Fassi nr rej. ZK63134 oraz PEUGEOT nr rej. ZK7412F w grudniu 2019 r.), PKK_94 na kwotę 0,3 tys. zł koszty koparki pracy Ceisa 580 nr ewid. 903/6 przy utwardzaniu parkingu w listopadzie 2019 r.), FV/18/19 na kwotę 0,9 tys. zł (dostawa piachu na podbudowę parkingu 14 października 2019 r., zapłacono przelewem 25 października 2019 r.), PKK_72 na kwotę 3,3 tys. zł (koszty koparki pracy Ceisa 580 nr ewid. 903/6 przy utwardzaniu parkingu w październiku 2019 r.), Faktura FVS/M-1/2019/14515 na kwotę 44,42 zł (zakup butów roboczych 11 października 2019 r.), Paragon 7469K1/4298/19 na kwotę 80,81 zł (zakup paliwa do zagęszczarki, zapłacono gotówką 8 października 2019 r.).

¹³⁶ Faktura Fw/10312/19 na kwotę 111 zł (najem świdra do wiercenia otworów pod słupki ogrodzeniowe 9-10 grudnia 2019 r., zapłacono przelewem 22 stycznia 2020 r.), Faktura 01/01/2020 na kwotę 6,7 tys. zł (montaż szlabanu na teren parkingu - B-614 z akcesoriami, zapłacono 10 stycznia 2020 r.).

¹³⁷ Nie dokonywano oględzin szaf chłodniczych, gdyż przyjęte były do użytkowania w różnych lokalizacjach na terenie Polski (poza lokalizacją w Koszalinie), a z dniem 1 kwietnia 2022 r. przeniesione zostały na ewidencję środków trwałych w Centrali IGB w Warszawie.

¹³⁸ Parking wg OT 96/2021, prasa mimośrodowa wg OT 26/2019 i WT 15/2021 oraz OT 73/2018 i WT 14/2021, samochody osobowe Dacia Dokker wg OT 170/2021, 172/2021, 171/2021 i 173/2021.

na ogrodzonym parkingu zakładowym. Samochód o nr rej. ZK 6852E znajdował się w użytkowaniu Zakładu w Czarnem na podstawie protokołu zdawczo – odbiorczego z 8 stycznia 2020 r. Samochód o nr rej. ZK 7005E protokołem zdawczo – odbiorczym z 21 września 2022 r. został przekazany w użytkowanie do Zakładu we Włocławku, znajdującego się w strukturze organizacyjnej IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 312-320)

1.2 Sprawozdawczość.

1. Odstąpiono od badania prawidłowości przeprowadzania inwentaryzacji oraz przeprowadzania oględzin środków trwałych znajdujących się w Koszalinie z uwagi na brak dokumentacji źródłowej w kontrolowanej lokalizacji.

2. Oględziny zapasów przeprowadzono na wybranej próbie 10 pozycji¹³⁹. Porównanie ilości składników w magazynie towarów bieżących (PKMTB) z ilością określoną w ewidencji zapasów na dzień przeprowadzenia oględzin (10 listopada 2022 r.) wykazała zgodność dziewięciu pozycji. W jednym przypadku „PK ZESTAW KOŁOWY 100” w dniu oględzin na magazynie Zakładu metalowego w Koszalinie znajdowało się 10 takich zestawów, podczas gdy według ewidencji zapasów powinno być w tym dniu 240 takich zestawów (szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 467-473)

3. Odstąpiono od badania prawidłowości:

- zamykania ksiąg rachunkowych,
 - dokumentowania kontynuacji działalności jednostki,
 - rozliczenia wyniku finansowego oraz przeznaczenia zysku netto,
 - realizacji obowiązków sprawozdawczych
 - przestrzegania jawności i przejrzystości finansów publicznych,
- z uwagi na brak dokumentacji źródłowej w kontrolowanej lokalizacji.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo wskazania, w zarządzeniu Dyrektora IGB Mazovia nr 7/2021/Z w sprawie wprowadzenia zmian do Zasad (Polityki) Rachunkowości IGB Mazovia¹⁴⁰, głównych lokalizacji prowadzenia ksiąg rachunkowych Instytucji (w tym w Koszalinie), nie określono zakresów działalności objętych ewidencją księgową w danej lokalizacji. Ponadto w pkt 1.1 Zasad (polityk) rachunkowości IGB Mazovia wskazano, że *księgi rachunkowe Mazovii prowadzone są w siedzibie jednostki, tj. w Warszawie, oraz w poszczególnych lokalizacjach*, co było niezgodne ze stanem faktycznym.

Na podstawie wydruków z ksiąg rachunkowych IGB Mazovia, wydruków z bufora prowadzonego w lokalizacji Koszalin oraz instrukcji¹⁴¹ systemu f-k ustalono, że w lokalizacji Koszalin zdarzenia gospodarcze wprowadzane były jedynie do bufora programu finansowo-księgowego, co nie było tożsame z ich zapisaniem do zbiorów stanowiących księgi rachunkowe.

(akta kontroli str. 958-1116)

Główny Księgowy IGB Mazovia wyjaśnił: *W ciągu okresu sprawozdawczego w lokalizacji Koszalin, dział księgowości dokonywał na bieżąco zapisów w scentralizowanej bazie systemu f-k na podstawie dokumentów księgowych,*

¹³⁹ Według kodów towaru: PK MW 10X2 MAGNESY, PK SPRZEŻYNA DO ZWYKLYCH OBCIĄŻEŃ, PK SŁUP PROWADZĄCY PROSTY, PK ŚRUBA PASOWANA Z TULEJĄ, PK TULEJA PROWADZĄCA STALOWA, PK PRĘT OKRĄGŁY NIERDZEWNY 60MM, PK PALETA 1250X2500, PK PRĘT 30, PABLACH OCYNK. 2 X 1500 oraz PK ZESTAW KOŁOWY 100.

¹⁴⁰ Oraz nr 3/2022/Z Dyrektora IGB Mazovia.

¹⁴¹ https://pomoc.symfonia.pl/Help/fk/ERP/2022_1/11176

które były w buforze do chwili uzgodnienia sprawozdań. Po sporządzeniu i uzgodnieniu danych sprawozdawczych danego miesiąca następowało przeniesienie dokumentów do ksiąg – czynności wykonywane były na poziomie Centrali.

(akta kontroli str. 938-941)

Była Kierownik Działu księgowego w Koszalinie wyjaśniła: W IGB Mazovia w Koszalinie nie ma możliwości wygenerowania częściowego dziennika. Na poziomie IGB Mazovia Koszalin wykonywane są księgowania do bufora, które po zakończeniu okresu sprawozdawczego przenoszone są do Księgi Głównej z poziomu Centrali.

(akta kontroli str. 2562-2563, 2590, 2591)

Zdaniem NIK, zgromadzenie w buforze zapisów „zakwalifikowanych” do zaksięgowania nie może być uznane za tożsamy z ich ujęciem w księgach rachunkowych Instytucji, ponieważ mogą być one modyfikowane (w tym: usuwane, dopisywane). Na podstawie art. 23 ust. 1 uor, zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera należy stosować właściwe procedury i środki chroniące przed zniszczeniem, modyfikacją lub ukryciem zapisu. Przepis art. 13 ust. 1 uor stanowi, że księgi rachunkowe obejmują zbiory zapisów księgowych, obrotów (sum zapisów) i sald, które tworzą: 1) dziennik; 2) księgę główną; 3) księgi pomocnicze; 4) zestawienia: obrotów i sald kont księgi głównej oraz sald kont ksiąg pomocniczych; 5) wykaz składników aktywów i pasywów (inwentarz).

Pozostawianie zapisów księgowych w buforze nie może stanowić zbioru ksiąg rachunkowych, co potwierdza Instrukcja użytkownika do programu Symfonia ERP Finanse i Księgowość w części „Bufor, Księgi, Wzorce”: *Program umożliwia czasowe przechowywanie wprowadzonych dokumentów w buforze aż do momentu, gdy zostaną ostatecznie zaksięgowane w księgach. Dane do bufora mogą być wprowadzane podczas wielu sesji i nie są tracone po zamknięciu programu. Bufor to miejsce, gdzie można umieścić dokument jeszcze niekompletny. Program przeprowadza kontrolę jego poprawności i informuje o błędach, ale nie blokuje, pomimo błędów, wprowadzenia dokumentu do bufora. Umieszczanie dokumentu w buforze jest zgodne z przepisami księgowymi, które zezwalają na księgowanie dokumentów w terminie 14 dni. (...) Dokumenty wprowadzone do bufora są traktowane przez program nieco inaczej niż dokumenty zaksięgowane w księgach handlowych. Jednak kwoty z tych dokumentów mogą być, na życzenie, ujmowane w raportach o zapisach lub obrotach kont. Program rejestruje terminy rozliczeń tych dokumentów i są one uwzględniane w rozrachunkach. Księgi to odpowiednik tradycyjnych ksiąg handlowych. Do ksiąg zapisuje się dokumenty w sposób trwały, bez możliwości usunięcia lub zmodyfikowania danych. Poprawki można wprowadzać tylko dokumentami korygującymi.*

(akta kontroli str. 2566-2570)

Ponadto brak określenia w formie pisemnej przejrzystego i spójnego podziału zadań i odpowiedzialności w ramach organizacji, pozostawało w sprzeczności z celami określonymi w Standardach kontroli zarządczej¹⁴², których rolą jest objęcie aktywnym zarządzaniem całej jednostki, by ją wzmocnić i skupić uwagę na każdym obszarze działalności, żadnego nie lekceważąc. Porządek, w jakim

¹⁴² Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. (Dz.Urz.MF.2009.15.84).

zostały ułożone standardy kontroli zarządczej, wyraźnie akcentuje rolę i znaczenie właściwej struktury organizacyjnej, w ramach środowiska wewnętrznego jednostki, dla prawidłowego funkcjonowania kontroli zarządczej.

2. Badanie rzetelności windykacji należności wykazało, że wobec dwóch dłużników (z trzech wybranych do badania), zalegających z płatnością¹⁴³ w łącznej kwocie 1 402 277,64 zł, czynności windykacyjne rozpoczęto i prowadzono z opóźnieniem.

W przypadku firmy E(...) pierwsze udokumentowane czynności windykacyjne, polegające na skierowaniu¹⁴⁴ do sądu zawiadania do próby ugodowej, podjęto po roku od nałożenia kar umownych¹⁴⁵. Do ugody nie doszło z powodu niestawiennictwa przedstawicieli E(..), ostatnie posiedzenie w tej sprawie odbyło się 13 stycznia 2022 r. i mimo upływu kolejnych 11 miesięcy, do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK, nie podjęto kolejnych działań.

(akta kontroli str. 1248-1374, 1430-1468, 1533-1534)

Radca prawny wyjaśniła, że: (...) *Został przygotowany projekt pozwu, natomiast trwa jeszcze dogłębna analiza zagadnienia i zapewne zostanie on wysłany do końca 2022 r.*

(akta kontroli str. 1531)

W przypadku firmy A(...) pierwsze działania windykacyjne, polegające na przesłaniu dłużnikowi dwóch wezwań do zapłaty¹⁴⁶, podjęto odpowiednio po 75 i 46 dniach po upływie terminu płatności należności i następnie po kolejnych¹⁴⁷ 29 dniach. Mimo braku skuteczności tych działań, dział księgowy w Koszalinie przekazał¹⁴⁸ dokumentację sprawy do biura prawnego w Centrali IGB Mazovia w celu dalszego prowadzenia, dopiero po upływie kolejnych 129 dni.

Ostatecznie w wyniku działań podjętych w Centrali IGB Mazovia, uzyskano od komornika sądowego¹⁴⁹ zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, informację o zajęciu ewentualnych wierzytelności należnych dłużnikowi od naczelnika Urzędu Skarbowego w Koszalinie oraz zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego dłużnika¹⁵⁰.

(akta kontroli str. 1476-1493)

Była kierownik działu księgowego w Koszalinie wyjaśniła, że: *Kontrahent tłumaczył, że zaległości wynikają z braku wpływów płatności od swoich kontrahentów, zobowiązał się do uregulowania należności do końca roku.*

(akta kontroli str. 1506)

Na podstawie art. 42 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁵¹, jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

3. Na podstawie badania¹⁵² prawidłowości ujęcia faktur sprzedaży w księgach rachunkowych stwierdzono, że do dwóch faktur: nr. SPV/002/01/22/P_KOS

¹⁴³ Noty księgowe nr 5/2019 i 6/2019 oraz faktury KP/244/05/2019 i KP/208/06/2019.

¹⁴⁴ 31 grudnia 2020 r.

¹⁴⁵ Obie noty wystawiono 31 grudnia 2019 r.

¹⁴⁶ Oba wezwania wystawiono 28 sierpnia 2019 r.

¹⁴⁷ 26 września 2019 r.

¹⁴⁸ 6 lutego 2020 r.

¹⁴⁹ Na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 11 października 2021 r., sygn. akt V GC 944/20.

¹⁵⁰ Wystawione 28 grudnia 2021 r.

¹⁵¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.; dalej: ufp.

¹⁵² Przeprowadzonego na próbie 30 faktur sprzedaży.

z 11 stycznia 2021 r. i nr SPV/003/01/22/P_KOS z 12 stycznia 2021 r. nie ustalono i nie zaewidencjonowano w systemie f-k kosztu własnego sprzedaży, co było niezgodne z zasadą memoriału oraz współmierności przychodów i kosztów określonymi w art. 6 ust. 1 i 2 uor. Faktury te dotyczyły zleceń produkcyjnych wykonania detalu ze stali szlachetnej. Pomimo wykorzystania do realizacji tych usług materiału w postaci stali szlachetnej, nie zdjęto go w programie SigmaNest ze stanu magazynowego Zakładu metalowego w Koszalinie i nie ustalono kosztu własnego sprzedaży. Usługi świadczone były na rzecz podmiotu prywatnego.

(akta kontroli str. 2406-2408, 2542-2561)

Przyczynę nieustalenia kosztu własnego sprzedaży dwóch ww. zleceń produkcyjnych, Referent ds. administracyjnych wyjaśniła: *Najprawdopodobniej materiał nie został wprowadzony na stan magazynowy, ale znajdował się na magazynie. Z polecenia byłego kierownika otrzymałam pod koniec kwietnia 2020 r. polecenie, żeby nie robić stanów magazynowych, tylko zamawiać materiał pod dane zlecenie. Widocznie materiał ten znajdował się na magazynie z powodu rezygnacji z usługi jakiegoś wcześniejszego klienta, ale nie był wprowadzony na stan magazynowy.*

(akta kontroli str. 2539)

Samodzielny referent ds. technicznych wyjaśnił: *Wykorzystane zostały trzy arkusze, łącznie 432 kg blachy nierdzewnej 4 mm. Nie wiem, czy materiał był zdjęty ze stanu magazynowego. Nie zajmuję się wystawianiem faktur i zdejmowaniem materiałów ze stanu magazynowego. Wycenę zlecenia dokonywałem w programie SigmaNest, korekty cen dokonywał ówczesny kierownik Zakładu w Koszalinie. Ja w tym czasie byłem operatorem lasera, spisywałem ilość materiału zużytego do produkcji detali oraz metry cięcia laserem. Wystawiłem dokument WZ – wydanie materiałów na zewnątrz do tej faktury.*

(akta kontroli str. 2149-2150)

Z naruszeniem wymogu określonego w art. 20 ust. 1 uor dotyczącego wprowadzenia do ksiąg rachunkowych każdego zdarzenia gospodarczego, jakie nastąpiło w okresie sprawozdawczym, nie uaktualniano stanu zapasów magazynowych w Zakładzie metalowym w Koszalinie. W wyniku oględzin zapasów przeprowadzonych na próbie 10 pozycji¹⁵³ magazynowych stwierdzono w jednym przypadku, że ilość składników w magazynie towarów bieżących pozycji „PK ZESTAW KOŁOWY 100” jest niezgodna z ilością wykazaną w ewidencji zapasów na dzień przeprowadzenia oględzin¹⁵⁴. W dniu oględzin na magazynie znajdowało się 10 takich zestawów, podczas gdy według ewidencji zapasów powinno być w tym dniu 240 takich zestawów

(akta kontroli str. 467-473)

W sprawie braku 230 zestawów kołowych średnicy 100 mm, o łącznej wartości 2 847,40 zł¹⁵⁵, pełniący obowiązki Kierownika Zakładu metalowego w Koszalinie wyjaśnił, że *niedawno zakończono produkcję 47 łózek zaopatrzonych w te zestawy kołowe. Łózka zostały wysłane 8 sierpnia (2 dni*

¹⁵³ Według kodów towaru: PK MW 10X2 MAGNESY, PK SPRZĘŻYNA DO ZWYKŁYCH OBCIĄŻEŃ, PK ŚLUP PROWADZĄCY PROSTY, PK ŚRUBA PASOWANA Z TULEJĄ, PK TULEJA PROWADZĄCA STALOWA, PK PRĘT OKRĄGŁY NIERDZEWNY 60MM, PK PALETA 1250X2500, PK PRĘT 30, PABLACH OCYNK. 2 X 1500 oraz PK ZESTAW KOŁOWY 100.

¹⁵⁴ 10 listopada 2022 r.

¹⁵⁵ Wg ceny jednostkowej 12,38 zł dla zestawu kołowego 100, poz. 32 ewidencji stanu magazynowego magazynu PKMTB.

temu), ale najprawdopodobniej nie wystawiono jeszcze faktur, a wraz z nimi dokumentów WZ.

Na podstawie przedłożonej dokumentacji ustalono, że 47 łóżek zostało wyposażonych łącznie w 188 zestawów kołowych. Ww. osoba uczestnicząca w oględzinach nie wyjaśniła przyczyn braku pozostałych 42 zestawów kołowych. Jego zdaniem nie zostały zdjęte ze stanu po wcześniejszej produkcji łóżek.

(akta kontroli str. 467-473)

Wg dokumentów PZ, na magazyn towarów bieżących przyjęto łącznie 700 szt. zestawów kołowych o średnicy 100 mm (300 szt. 2 lutego 2021 r. oraz 400 szt. 30 czerwca 2021 r.).

W 2021 r. na fakturach sprzedaży ujęto łącznie 124 łóżka, w których zamontowanych było łącznie 496¹⁵⁶ zestawów kołowych 100 mm, przy czym Zakład nie przedstawił żadnego dokumentu WZ dotyczącego zestawów kołowych wynikających z faktur wystawionych w 2021 r.

Według danych z arkusza spisu z natury z 21 września 2021 r. na stanie magazynu PKMTB znajdowało się 400 szt. zestawów kołowych 100 mm. (Zakład w Koszalinie nie posiadał dokumentacji rozliczenia tego spisu z natury). W 2022 r. wyfakturowano sprzedaż łącznie 90 łóżek, w których zamontowanych było łącznie 360 zestawów kołowych¹⁵⁷. Wystawiono dwa dokumenty WZ: z 30 czerwca 2022 r. na 160 zestawów kołowych (40 łóżek) oraz z 14 listopada 2022 r. na 188 zestawów kołowych (47 łóżek).

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 14 listopada 2022 r. wprowadzono na magazyn PKMTB 700 zestawów kołowych 100 mm. W tym okresie wyfakturowano sprzedaż łącznie 214 łóżek, w których zamontowanych było łącznie 856 zestawów kołowych, tj. o 156 zestawów więcej niż przyjęto na magazyn PKMTB. Dokumenty WZ wystawiono tylko w 2022 r. łącznie na 348 zestawów kołowych.

(akta kontroli str. 479-513)

W sprawie przyczyn nie zdjęcia ze stanu magazynowego 230 zestawów kołowych w związku z ich użyciem do produkcji łóżek w październiku 2022 r. Samodzielny referent ds. technicznych wyjaśnił, że zdjęcie ze stanów magazynowych realizowano po wystawieniu faktury sprzedaży. Czynności te wykonuje była Referent ds. administracyjnych po wystawieniu zlecenia produkcyjnego. Ostatnie zlecenie zostało wystawione 15 listopada 2022 r. po wyprodukowaniu i dostarczeniu do klienta 47 łóżek szpitalnych. Na tej podstawie należało wystawić zdjęcie z magazynu (dokument WZ). Ponadto wyjaśniono, że do chwili wystawienia faktury sprzedaży nie dokumentowano wydania towaru z magazynu. Dokument WZ sporządzano po wystawieniu faktury sprzedaży na podstawie zlecenia produkcyjnego i faktycznego rozliczenia materiałów. Takie obieg dokumentów stanowił ustaloną praktykę, stosowaną w Zakładzie metalowym w Koszalinie.

(akta kontroli str. 474-475)

¹⁵⁶ Faktura SPV/050/03/21/P_KOS z 31 marca 2021 r. na 58 łóżek szpitalnych (232 zestawy kołowe); SPV/119/05/21/P_KOS z 31 maja 2021 r. na 16 łóżek (64 zestawy kołowe); SPV/072/12/21/P_KOS z 15 grudnia 2021 r. na 42 łóżka szpitalne (168 zestawów kołowych); SPV/101/12/21/P_KOS z 29 grudnia 2021 r. na 4 łóżka szpitalne (16 zestawów kołowych); SPV/104/12/21/P_KOS z 30 grudnia 2021 r. na cztery łóżka szpitalne (16 zestawów kołowych).

¹⁵⁷ Faktura SPV/032/06/22/P_KOS z 21 czerwca 2022 r. na 3 łóżka pojedyncze (12 zestawów kołowych); SPV/070/06/22/P_KOS z 30 czerwca 2022 r. na 39 łóżek szpitalnych (156 zestawów kołowych); SPV/079/11/22/P_KOS z 28 października 2022 r. na 1 łóżko szpitalne (4 zestawy kołowe); SPV/039/11/22/P_KOS z 14 listopada 2022 r. na 47 łóżek szpitalnych (188 zestawów kołowych).

W sprawie przyczyn pozostawienia na stanie magazynowym 230 zestawów kołowych w związku z ich użyciem do produkcji łóżek prowadząca zlecenia działu narzędziowego oraz wystawiająca faktury sprzedażowe¹⁵⁸, była Referent ds. administracyjnych wyjaśniła, że do 15 listopada 2022 r. nie otrzymała informacji o użyciu tych zestawów kołowych. Taką informację powinien przekazać kierownik Zakładu metalowego w Koszalinie w momencie zakończenia produkcji łóżek w formie karty zlecenia oraz wyceną łóżka. Karta zlecenia zawierać powinna szczegółowe zestawienie użytych materiałów oraz wycenę całości zlecenia umożliwiającą wystawienie faktury sprzedażowej oraz dokumentów wydania magazynowego WZ. W momencie wystawienia faktury generowano dokument PMM, którym przesuwano towar użyty do realizacji zlecenia z magazynu PKMTB do magazynu PKUMT. Następnie dokumentem WZ następuje wydanie zewnętrzne z magazynu PKUMT i zdjęcie ze stanu magazynowego. Wszystkie operacje na magazynie dokonywano po wystawieniu faktury, najczęściej tego samego dnia. Drukowaniu podlega tylko dokument WZ oraz faktura. Pozostałe dokumenty generowane są wewnętrznie przez system SYMFONIA Handel, w którym prowadzimy ewidencję sprzedaży.

(akta kontroli str. 70-77, 476-477)

W sprawie przyczyn wykazania zużycia w okresie od 2 lutego 2021 r. do 16 listopada 2022 r. 856 zestawów kołowych, tj. o 156 zestawów więcej, niż stany magazynowej była Referent ds. administracyjnych wyjaśniła, że: *zdarzały się sytuacje, że materiały zakupione do realizacji danego zlecenia nie były wprowadzane na stany magazynowe. Kierownik Zakładu metalowego wydawał mi w tym przypadku polecenie aby nie wystawiać dokumentu PZ. Były to sytuacje sporadyczne i zdarzały się na początku produkcji łóżek w 2021 r. Obecnie stosowana jest zasada jak wyjaśniłam powyżej. Przy czym każdy zakup materiału do produkcji jest wprowadzany na magazyn.*

(akta kontroli str. 476-477)

Powyższe wskazuje również na naruszenie wymogu prowadzenia ksiąg rachunkowych rzetelnie, sprawdzalnie i na bieżąco (art. 24 uor), gdyż księga pomocnicza – ewidencja magazynowa nie była prowadzona na bieżąco, nie dawała możliwości sprawdzenia prawidłowości zapisów w niej zawartych i nie odzwierciedlała stanu rzeczywistego.

Naruszono także zasadę stosowania metod wyceny rozchodu zapasów w sposób ciągły (art. 5 ust. 1 uor) oraz stosowania przyjętego sposobu wyceny rozchodu zapasów (art. 34 ust. 4), gdyż przyjęty sposób ewidencji ruchów magazynowych asortymentu magazynowego „PK ZESTAW KOŁOWY 100” powodował, że wycena rozchodu zapasów nie następował zgodnie z metodą FIFO¹⁵⁹, gdyż zasadę tę zaburzało odnoszenie niektórych zakupów ww. materiałów bezpośrednio w koszty zamiast jako zapasy magazynowe (zasady (polityki) rachunkowości IGB Mazovia nie przewidywały takiego uproszczenia).

OCENA CZĄSTKOWA

Obszary działalności IGB Mazovia ewidencjonowane w systemie f-k prowadzonym w lokalizacji Koszalin nie pokrywały się organizacyjnie z przyjętym strukturalnym podziałem zakresów i odpowiedzialności, co mogło w efekcie zaburzyć funkcjonowanie Instytucji i / lub spowodować zakłócenia w realizacji przypisanych jej zadań publicznych.

¹⁵⁸ Na podstawie umowy zlecenia zawartej 31 marca 2021 r. z IGB Mazovia.

¹⁵⁹ Tzw. metoda „pierwsze weszło, pierwsze wyszło”.

Podstawowe rodzaje działalności, ewidencjonowane w systemie f-k IGB Mazovia w lokalizacji Koszalin, mieściły się w katalogu określonym w Statucie Instytucji. Główne źródło przychodów i kosztów z działalności podstawowej w 2021 r. stanowiła działalność handlowa w kantynach i stołówkach, a w I połowie 2022 r. działalność metalowa. Jednakże według stanu na 31 grudnia 2021 r. i 30 czerwca 2022 r. większość kontrolowanych zakresów działalności Instytucji generowało straty (tj. w 2021 r. - pięć z 10 wyodrębnionych rodzajów działalności, a w I połowie 2022 r. – siedem z ośmiu wyodrębnionych).

Formalnie nie określono zasad kalkulacji cen sprzedaży, co spowodowało odmienne, często niekorzystne dla Instytucji, reguły postępowania w poszczególnych obszarach działalności. Osoby uprawnione do ustalania cen sprzedaży nie prowadziły analiz cen lub marż rynkowych, a monitorowanie rentowności, za wyjątkiem działalności metalowej i usług przechowywania samochodów, odbywało się na podstawie comiesięcznych zestawień kosztów i przychodów prowadzonych przez dział księgowy.

W poszczególnych rodzajach działalności ewidencjonowanych w lokalizacji Koszalin stosowano jednakowe metody ewidencji kosztów we wszystkich rodzajach działalności, natomiast metody kalkulacji kosztów sprzedaży były odmienne.

Zdaniem NIK, przyjęty sposób rozliczania kosztów ogólnego zarządu stwarzał ryzyko osiągnięcia nieuzasadnionego zysku w jednym rodzaju działalności i generowania strat w innym rodzaju.

Na przykładzie wybranych faktur sprzedaży oraz list płac stwierdzono, że zdarzenia gospodarcze ujmowano w systemie f-k zgodnie z zasadą memoriału. Zobowiązania regulowano terminowo. Prowadzono działania windykacyjne należności wymagalnych, jednakże w kontrolowanym okresie w lokalizacji Koszalin nie dokonywano wyceny odsetek od należności wymagalnych, w celu ujęcia ich w księgach IGB Mazovia, a dłużników nie obciążano kosztami odzyskiwania należności, za wyjątkiem przypadków, gdy opłaty i koszty regulowane były przez dłużników na podstawie postanowień sądu. Nie stwierdzono przypadków przedawnienia należności wymagalnych.

Zakupy środków trwałych, ujętych w ewidencji prowadzonej w lokalizacji Koszalin, realizowane były wyłącznie przez Centralę IGB Mazovia i z poziomu Centrali podejmowane były decyzje o ich dalszym rozdysponowaniu do poszczególnych komórek organizacyjnych IGB Mazovia.

Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględzin zapasów wykazały, że ewidencja magazynowa nie była prowadzona na bieżąco, nie dawała możliwości sprawdzenia prawidłowości zapisów w niej zawartych i nie odzwierciedlała stanu rzeczywistego. Jednocześnie wycena rozchodu zapasów następowała niezgodnie z metodą FIFO.

OBSZAR

2. Zarządzanie posiadanym majątkiem.

2.1 Majątek pozostający w dyspozycji jednostki.

Opis stanu faktycznego

1. Stan wybranych składników majątku ewidencjonowanych w księgach lokalizacji Koszalin na początek i na koniec 2021 r. oraz na 30 czerwca 2022 r. wynosił:
 - WNiP, odpowiednio 87,1 tys. zł, 22,1 tys. zł i 18,5 tys. zł;
 - zaliczki na WNiP w kontrolowanym okresie nie wystąpiły;
 - rzeczowe aktywa trwałe, odpowiednio: 24 840,2 tys. zł, 19 748,8 tys. zł i 19 199 tys. zł¹⁶⁰;
 - zaliczki na środki trwałe w budowie w kontrolowanym okresie nie wystąpiły;
 - zapasy, odpowiednio: 2 661,7 tys. zł, 2 829,1 tys. zł i 1 971,1 tys. zł.

¹⁶⁰ W tym: środki trwałe, odpowiednio: 24 816,1 tys. zł, 19 711,5 tys. zł i 19 130,6 tys. zł oraz środki trwałe w budowie, odpowiednio: 24,1 tys. zł, 37,3 tys. zł i 68,3 tys. zł

(akta kontroli str. 463-464)

2. W kontrolowanym okresie nie udzielano zaliczek na majątek trwały.

(akta kontroli str. 463-464)

3. Według stanu na 31 grudnia 2021 w ewidencji środków trwałych (konto 080) wykazano środki trwale w budowie o wartości 37,3 tys. zł oraz na 30 czerwca 2022 r. 31 tys. zł. W kontrolowanym okresie ewidencja szczegółowa prowadzona była z wyodrębnieniem trzech tytułów realizowanych zadań: 1) 500003 Rozbudowa hali produkcyjnej przy budynku administracyjnym w Koszalinie; 2) 500024 rozbudowa sprężarkowni; 3) 500038 modernizacja waterjet¹⁶¹ Działu metalowego. Poniesione z ww. tytułów koszty inwestycyjne wyniosły w 2021 r. 37,3 tys. zł oraz w 2022 r. (do 30 czerwca) 31 tys. zł.

(akta kontroli str. 514-515)

W okresie objętym kontrolą w lokalizacji Koszalin nie wystąpiła sytuacja zaniechania inwestycji.

(akta kontroli str. 253-255)

4. W 2021 r. nastąpiło zwiększenie stanu składników majątku o 181,4 tys. zł, z tego 159,9 tys. zł z tytułu zakupu oraz pozostałe 21,5 tys. zł¹⁶². Na zwiększenie stanu składników z tytułu zakupów składał się zakup środków trwałych w łącznej kwocie 122,6 tys. zł¹⁶³ oraz nakłady w środki trwale w budowie 37,3 tys. zł.

W 2022 r. (do 30 czerwca) nastąpiło zwiększenie stanu składników majątku o wartość środków trwałych w budowie (31 tys. zł).

(akta kontroli str. 262-266, 465)

Zmniejszenie stanu składników majątku w 2021 r. nastąpiło łącznie o 8 976,2 tys. zł, z tego: dokonano sprzedaży składników majątkowych o łącznej wartości 7 734,8 tys. zł, zlikwidowano składniki majątkowe o łącznej wartości 985 tys. zł oraz pozostałe zmniejszenia o wartości 256,5 tys. zł¹⁶⁴. Wynik na transakcjach sprzedaży składników majątkowych wyniósł 1 259,1 tys. zł, na likwidacji – 8,4 tys. zł oraz pozostałych - 167 tys. zł. W 2022 r. (do 30 czerwca) nastąpiło zmniejszenie stanu składników majątkowych łącznie o 978,4 tys. zł, w tym 471,6 tys. zł z tytułu sprzedaży oraz 202,5 tys. zł z tytułu likwidacji składników majątkowych oraz 304,3 tys. zł z tytułu darowizny. Wynik na transakcjach sprzedaży wyniósł 96,3 tys. zł, a na przekazanej darowiźnie – 61,4 tys. zł.

W lokalizacji Koszalin nie przedłożono dokumentacji potwierdzającej w jaki sposób powyższy wynik został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 466)

2.2. Gospodarowanie składnikami majątku jednostki.

1. Regulacje wewnętrzne określające zasady gospodarowania majątkiem Instytucji opracowywała Centrala IGB Mazovia, dlatego też w toku niniejszej kontroli NIK w lokalizacji Koszalin odstępiono od analizy tego obszaru.

(akta kontroli str. 595-596, 639-640, 657-658)

¹⁶¹ Maszyna do cięcia wodą.

¹⁶² Zakończenie budowy i przyjęcie na stan ŚT parkingu o wartości 20,5 tys. zł, i zwiększenie wartości środków trwałych poprzez ulepszenie dwóch pras mimośrodowych o łącznej wartości 1,1 tys. zł.

¹⁶³ Zakup szaf chłodniczych o łącznej wartości 120,7 tys. zł oraz wykupienie z leasingu czterech samochodów Dacia Dokker o łącznej wartości 1,9 tys. zł.

¹⁶⁴ Zdjęcie z ewidencji czterech poz. Środków trwałych w budowie 24,1 tys. zł, zdjęcie z ewidencji pięciu środków trwałych stanowiących niedobory 36,3 tys. zł oraz nieodpłatne przekazanie do ZK w Czarnem inwestycji w obcy środek trwały 196,1 tys. zł.

2. W sprawie sposobu zarządzania WNiP w IGB Informatyk z Oddziału IGB Mazovia w Gdańsku, wyznaczony do uczestnictwa w oględzinach wartości niematerialnych i prawnych wyjaśnił, że w IGB Mazovia nie funkcjonuje specjalistyczne oprogramowanie dedykowane do zarządzania programami informatycznymi. Nie wprowadzono wewnętrznych regulacji ani procedur w zakresie zarządzania programami informatycznymi. Rejestr oraz informacje dotyczące WniP przechowywano w systemie f-k jednostki.

(akta kontroli str. 556-557)

Z ewidencji WNiP według stanu na 30 czerwca 2022 r. wybrano 10 pozycji¹⁶⁵ oprogramowania. Przeprowadzone 5 grudnia 2022 r. oględziny wykazały, że sześć programów (60% objętych badaniem) nie było użytkowanych, a pięć z nich nie było w ogóle zainstalowanych.

Uczestniczący w oględzinach informatyk wyjaśnił, że *aplikacja CRM prawdopodobnie była wykorzystywana w latach ubiegłych przez komórkę IT do obsługi zgłoszeń serwisowych. Po połączeniu IGB w 2019 r. zmieniły się zasady obsługi zgłoszeń serwisowych i prawdopodobnie wtedy zaprzestano wykorzystywać tę aplikację. Pomimo, że na co dzień nie wykorzystujemy starego oprogramowania FK, musimy je zachować z uwagi na konieczność odczytu archiwalnych danych z poprzednio użytkowanych systemów. Solidworks nie jest użytkowany z uwagi na brak w Zakładzie metalowym w Koszalinie osoby, która mogła by pełnić rolę operatora. Oprogramowanie Solid CAM było zainstalowane na komputerze frezarki numerycznej DOOSAN DNM 5700 (ŚT nr ST/4/2018 – 00014) przekazanej do Zakładu we Włocławku na podstawie protokołu zdawczo – odbiorczego z 14 października 2022 r. Wraz z obrabiarką formalnie nie przekazano wartości niematerialnych i prawnych, tj. oprogramowania Solid CAM.*

(akta kontroli str. 556-563)

3. W okresie objętym kontrolą stała Komisja do przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów IGB Mazovia¹⁶⁶ dokonywała oceny przydatności składników mienia ruchomego:

- w okresie od 15 do 23 czerwca 2021 r. dokonała oceny przydatności środków trwałych i wyposażenia (pojazdy) m.in. w Koszalinie. W załączniku do protokołu z 23 czerwca 2021 r. zamieszczono wykaz ośmiu składników majątku wraz z oceną o zaszerogowaniu jako zużyte, ze wskazaniem sposobu likwidacji jako złomowanie. Okresowa Komisja do likwidacji zużytych pojazdów w Koszalinie¹⁶⁷ dokonała likwidacji zużytych składników majątkowych. Dyrektor IGB Mazovia zatwierdził protokół¹⁶⁸ z likwidacji składników majątku. Zezłomowane pojazdy zostały zdjęte z ewidencji księgowej 16 i 19 lipca 2021 r.

- w okresie czerwiec – sierpień 2021 r. Komisja dokonała oceny przydatności środków trwałych i wyposażenia w Zakładach w Wołowie i Czerwonym Borze. W załączniku

¹⁶⁵ 1) Nr 3249 (lp. 1) Aplikacja CRM do obsługi zgłoszeń serwisowych, WNiP/W/2018-00018 o wartości początkowej 7,6 tys. zł, 2) Nr 3208 (lp.43) MS Office 2013 CoA H&B PL REF, WNiP/W/2017-00003-02 o wartości początkowej 0,5 tys. zł, 3) Nr 3198 (lp. 74) Program FK, WNiP/W/2000-00001 o wartości początkowej 0,7 tys. zł, 4) Nr 3205 (lp. 80) SOLIDWORKS Professional, WNiP/W/2016-00009 o wartości początkowej 14,3 tys. zł, 5) Nr 3250 (lp. 3250) Zintegrowany system informatyczny wspomagający zarządzanie firmami, WNiP/W/2018-00019 o wartości początkowej 167,2 tys. zł, 6) Nr 3202 (lp. 2) EWKA SQL – 1 stanowisko, WNiP/W/2013-00008 o wartości początkowej 1,7 tys. zł, 7) Nr 3263 (lp. 10) Licencja na oprogramowanie Small Business, WNiP/W/2019/00003 o wartości początkowej 6,7 tys. zł (jedna z dziewięciu licencji), 8) Nr 3277 (lp. 17) Licencja Symfonia FK i ŚT, WNiP/W/2019-00017 o wartości początkowej 4,8 tys. zł, 9) Nr 3225 (lp. 65) Norma PRO roczna baza INTERCENBUD + CAD rysunek, WNiP/W/2017-00021 o wartości początkowej 3,8 tys. zł, 10) Nr 3238 (lp. 71) Pakiet oprogramowania Solid CAM 2,5 Miling 3D HSS do frezarki, WNiP/W/2018-00007 o wartości początkowej 44,1 tys. zł.

¹⁶⁶ Powołana zarządzeniem nr 09/2021/Z Dyrektora IGB Mazovia z dnia 16 kwietnia 2021 r. w sprawie przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów IGB Mazovia.

¹⁶⁷ Powołana zarządzeniem nr 12/2021/Z Dyrektora IGB Mazovia z 6 lipca 2021 r. w sprawie przeprowadzenia likwidacji zużytych pojazdów IGB Mazovia m.in. w Koszalinie.

¹⁶⁸ Protokół z 23 lipca 2021 r. z likwidacji pojazdów w lokalizacji Koszalin.

do protokołu zamieszczono wykaz pięciu składników przeznaczonych do złomowania¹⁶⁹, w tym dwa z Czerwonego Boru. Okresowa Komisja do likwidacji zużytych składników majątkowych dokonała likwidacji dwóch zużytych składników majątkowych z Czerwonego Boru¹⁷⁰. Dyrektor IGB Mazovia zatwierdził protokół¹⁷¹ z likwidacji składników majątku. Zezłomowane pojazdy zostały zdjęte z ewidencji księgowej 22 i 23 września 2021 r.

- w okresie czerwiec – wrzesień 2021 r. Komisja dokonała oceny przydatności środków trwałych i wyposażenia w Kamińsku. W załączniku do protokołu zamieszczono wykaz 39 zużytych składników majątkowych przeznaczonych do złomowania oraz 14 zbędnych składników przeznaczonych na sprzedaż. Okresowa Komisja do likwidacji zużytych i zbędnych składników majątkowych dokonała likwidacji 39 składników majątkowych¹⁷². Dyrektor IGB Mazovia zatwierdził protokół¹⁷³ z likwidacji składników majątku. Zezłomowane pojazdy zostały zdjęte z ewidencji księgowej 31 grudnia 2021 r.

- 14 grudnia 2021 r. Komisja dokonała oceny przydatności pozostałych składników majątkowych w Kamińsku. W załączniku do protokołu zamieszczono wykaz dwóch zbędnych składników przeznaczonych na sprzedaż. 9 lutego 2022 r. ogłoszono przetarg na sprzedaż składników majątku ruchomego. W wyznaczonym terminie do 24 lutego 2022 r. nie złożono ważnych ofert. Przeznaczone do likwidacji składniki majątku zostały zdjęte z ewidencji księgowej 31 maja 2022 r.

- od 22 do 25 kwietnia 2022 r. Komisja dokonała oceny przydatności pozostałych składników majątkowych w Kamińsku. W załączniku do protokołu zamieszczono wykaz siedmiu zużytych składników majątkowych przeznaczonych do złomowania. Okresowa Komisja do likwidacji zużytych składników majątkowych¹⁷⁴ dokonała likwidacji dwóch zużytych składników majątkowych w Kamińsku¹⁷⁵. Dyrektor IGB zatwierdził protokół¹⁷⁶ z likwidacji składników majątku. Zezłomowane pojazdy zostały zdjęte z ewidencji księgowej 31 maja 2022 r.

- od 20 do 22 czerwca 2022 r. Komisja dokonała oceny przydatności składników majątkowych składników majątkowych IGB w Czarnem, Bydgoszczy, Czerwonym Borze, Warszawie – SOS Rakowiecka. W załączniku do protokołu zamieszczono wykazy: pięciu zużytych składników majątkowych do złomowania oraz dziewięciu zbędnych środków transportowych przeznaczonych do sprzedaży.

W wykazach zużytych i zbędnych składników majątku nie figurowały pozycje dotyczące WNiP.

(akta kontroli str. 597, 603-604, 608-611, 624-625, 637-638, 644-646)

Oględziny składników majątku, obejmujące siedem wybranych środków trwałych w grupie urządzeń komputerowych¹⁷⁷ oraz siedem w grupie 4 (maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania)¹⁷⁸, znajdujących się w ewidencji środków trwałych wg stanu na 30 czerwca 2022 r. wykazały:

¹⁶⁹ Protokół z 24 sierpnia 2021 r.

¹⁷⁰ Sprzedaż przeznaczonej do złomowania przyczepy oraz demontaż zużytego Renault Kangoo.

¹⁷¹ Protokół z 24 września 2021 r. z likwidacji zużytych składników majątkowych w Czerwonym Borze.

¹⁷² Serwer i telefax zostały poddane recyklingowi, pozostałe 37 składników zostało zezełomowane.

¹⁷³ Protokół z 3 grudnia 2021 r. z likwidacji zużytych składników majątkowych w IGB w Kamińsku.

¹⁷⁴ Powołana zarządzeniem nr 9/2022/Z Dyrektora IGB z 19 maja 2022 r.

¹⁷⁵ Sprzedaż przeznaczonej do złomowania przyczepy oraz demontaż zużytego Renault Kangoo.

¹⁷⁶ Protokół z 8 czerwca 2022 r. z likwidacji zużytych składników majątkowych w IGB w Kamińsku.

¹⁷⁷ 1. Urządzenie wielofunkcyjne SHARP AR-5623N, ST/4/2014-00059; 2. Zestaw komputerowy DELL OPTIPLEX 3020 SFF, ST/4/2014-00063; 3. Zestaw komputerowy DELL OPTIPLEX 3020 SFF, ST/4/2014-00068; 4. Zestaw komputerowy DELL OPTIPLEX 3020 SFF, ST/4/2014-00072; 5. Serwer DELL PowerEdge R530, ST/4/2018-00005; 6. Serwer HP ProLiant DL 380G6 wraz z osprzętem, ST/4/2018-00018; 7. Zasilacz awaryjny, ST/4/2018-00018.

¹⁷⁸ 1. Frezarka – grawerka CNC typ ploter MFG 8037P Ergwind, ST/4/2019-00005; 2. Tokarka uniwersalna 360X1000 F152, ST/4/2019-00034; 3. Piła ramowa OH-253, ST/4/2019-00041; 4. Elektrodrażarka drutowa, ST/4/2019-00004; 5. Prasa mimośrodowa typ PE 63A, ST/4/1976-001; 6. Szlifierka do płaszczyzn SPD-40, ST/4/2018-00040; 7. Prasa hydrauliczna PYE-63S1, ST/4/2018-00039.

- trzy z siedmiu urządzeń komputerowych¹⁷⁹ (43%) użytkowano. Pozostałe urządzenia, sprawne technicznie przechowywano wraz z innym nieużywanym sprzętem komputerowym w wydzielonym pomieszczeniu. Według wyjaśnień uczestniczącego w oględzinach specjalisty ds. administracyjnych, urządzenia te nie były wykorzystywane od około roku. Nieużywany sprzęt komputerowy został przemieszczony do wydzielonego pomieszczenia po reorganizacji IGB Mazovia i zmniejszeniu obsady kadrowej z końcem 2021 r. Potrzebę zagospodarowania, najlepiej przekazania nieużywanego sprzętu, zgłaszał telefonicznie w 2022 r. do Działu IT w Warszawie. Do czasu kontroli NIK nie zapadły decyzje w tej sprawie.

(akta kontroli str. 651-655)

- żadnego z siedmiu wybranych środków trwałych w grupie 4, w dniu oględzin nie użytkowano. Dwa z nich (Frezarko – grawerka CNC typ ploter MFG 8037P Ergwind, ST/4/2019-00005 oraz Elektrodrażarka drutowa, ST/4/2019-00004) były sprawne. Pozostałe pięć środków trwałych było niesprawnych. Według wyjaśnień uczestniczącego w oględzinach samodzielnego referenta ds. technicznych z Zakładu w Koszalinie, od czasu przejścia majątku z Zakładu w Kamińsku urządzenia nie były użytkowane. Nie były nigdy wykorzystywane w działalności Zakładu. Były niesprawne, a w związku z tym zbędne. Elektrodrażarka drutowa pracowała wcześniej na hali, która była w użyczu od Zakładu Karnego w Koszalinie. W związku z koniecznością opuszczenia hali w lipcu 2022 r., elektrodrażarka została przetransportowana do hali narzędziowni i zabezpieczona pod plandeką. Z uwagi na brak miejsca w aktualnej lokalizacji oraz brak operatora nie było możliwe jej używanie. Frezarko – grawerka CNC typ ploter MFG 8037P do czasu oględzin nie znalazła zastosowania w bieżącej działalności Zakładu w Koszalinie.

W sprawie sposobu zagospodarowania zbędnych i nieużywanych maszyn i urządzeń uczestniczący w oględzinach pełniący obowiązki kierownika Zakładu metalowego w Koszalinie wyjaśnił, że od sierpnia 2022 r. przyjął obowiązki kierownika Zakładu. Do czasu oględzin¹⁸⁰ nie składał żadnych propozycji dotyczących likwidacji zbędnych lub nieużywanych maszyn i urządzeń znajdujących się na wyposażeniu Zakładu. Na początku przyszłego roku w porozumieniu z Komisją do przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych zamierza dokonać likwidacji zbędnych i nieużywanych składników mienia.

(akta kontroli str. 647-650)

4. Powołana zarządzeniem Dyrektora IGB Mazovia nr 09/2021/Z z 16 kwietnia 2021 r. stała Komisja¹⁸¹ miała za zadanie dokonywać oceny przydatności składników majątku ruchomego IGB Mazovia podczas bieżącej działalności według potrzeb poszczególnych komórek organizacyjnych. W kontrolowanym okresie Komisja pięciokrotnie dokonała oceny przydatności składników majątku ewidencjonowanego w systemie f-k w lokalizacji Koszalin, co zostało szczegółowo opisane w obszarze 2.2. pkt. 2 i 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 597, 603-604, 608-611, 624-625, 637-638, 644-646)

W toku niniejszej kontroli NIK nie przedłożono dokumentów dotyczących dokonywanej w lokalizacji Koszalin oceny stopnia przydatności do użytku zapasów, które nie wykazywały w ostatnim czasie rozchodów z magazynu. Nie złożono również w tej sprawie wyjaśnień.

(akta kontroli str. 591-592)

¹⁷⁹ Serwer DELL PowerEdge R530, ST/4/2018-00005, Serwer HP ProLiant DL 380G6 wraz z osprzętem, ST/4/2018-00018, Zasilacz awaryjny, ST/4/2018-00018.

¹⁸⁰ 1 grudnia 2022 r.

¹⁸¹ Do przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów.

W 2021 r. utworzono odpisy aktualizujące¹⁸² nieużywanych środków trwałych na łączną kwotę 62,8 tys. zł.

W protokole z likwidacji zbędnych składników majątku z 3 grudnia 2021 r. Komisja wnioskowała o zdjęcie z ewidencji materiałów sprzedanych na złom, które znajdowały się w odpisie aktualizującym¹⁸³.

(akta kontroli str. 541-546, 595-596, 614-617)

5. Komisja do oceny przydatności składników majątku całej Instytucji do dalszego użytkowania miała charakter stały i powołana została w 2021 r. przez Dyrektora IGB Mazovia¹⁸⁴. W skład Komisji weszły cztery osoby – przewodniczący i trzech członków. Do obowiązków Komisji należało:

- ocena przydatności składników majątku ruchomego IGB podczas bieżącej działalności według potrzeb poszczególnych komórek organizacyjnych.
- sporządzanie protokołów z przeprowadzonych ocen, do których Komisja załączy wykazy zużytych i zbędnych składników rzeczowych majątku ruchomego z propozycją sposobu ich zagospodarowania celem zatwierdzenia przez Dyrektora IGB Mazovia.

W zarządzeniu dotyczącym utworzenia ww. Komisji wskazano, że w przypadku konieczności przeprowadzenia likwidacji środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów poszczególne składy osobowe Komisji likwidacyjnych zostaną powołane, oddzielnym zarządzeniem, po dokonaniu oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów. Podano także definicje zbędnych składników majątku ruchomego oraz zużytych składników majątku ruchomego.

W kontrolowanym okresie w lokalizacji Koszalin Komisja pięciokrotnie dokonywała oceny majątku, co zostało szczegółowo opisano w obszarze 2.1 pkt. 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 595-596)

6. We wszystkich przypadkach dokonanych ocen przydatności składników majątku w lokalizacji Koszalin na podstawie propozycji sposobu ich zagospodarowania, Dyrektor IGB Mazovia powoływał okresowe Komisje do likwidacji zużytych lub zbędnych składników majątkowych.

(akta kontroli str. 599-600, 605-606, 612-613, 639-640)

Publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej IGB Mazovia ogłoszenia o zbyciu zbędnego lub zużytego składnika rzeczowego majątku ruchomego podpisywane były każdorazowo przez Dyrektora Instytucji.

(akta kontroli str. 656)

7. Zbywanie środków trwałych realizowane było przez Centralę IGB Mazovia, dlatego też w toku niniejszej kontroli NIK w lokalizacji Koszalin odstąpiono od analizy tego obszaru.

(akta kontroli str. 657-878)

8. Badanie dokumentacji sprzedaży nieruchomości w Czerwonym Borze oraz pięciu składników majątku o wartości poniżej 200 tys. zł¹⁸⁵ wykazało, że w przypadku składników majątku w Czerwonym Borze o wartości rynkowej 4 837 tys. zł szacowania wartości dokonano na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego

¹⁸² Odpisy z 31 grudnia 2021 r. wg ewidencji konta 016-2-5-53 – 15,2 tys. zł (PKPB 250/12/21), 016-2-5-54 – 46,9 tys. zł (PKPA 10/12/21) oraz 016-3-5-53 – 0,7 tys. zł (PKPB 250/12/21).

¹⁸³ 59 kompletów sprzężyn do łóżka koszarowego, 2 000 sztuk podkładek typu 145, 3 509 sztuk podkładek typu L-135, 446 sztuk podkładek typu L-140, 41 kg zabezpieczenia sworznia fi 10 x 70.

¹⁸⁴ Zarządzenie nr 09/2021/Z z 16 kwietnia 2021 r.

¹⁸⁵ Prasa krawędziowa CTO 400A ST/4/1986-002; Ciągnik Ursus typ U-912 nr rej. NBA 95JU ST/7/1987-002; Tokarka uniwersalna SK-580 M/1500 ST/4/1983-002; Wiertarka promieniowa RF-50/1250 ST/4/1983-003; Żuraw samochodowy DS. 0102R NBA 80MJ ST/7/1986-001.

przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego. W przypadku majątku ruchomego nie przedstawiono dokumentacji szacowania wartości. Ceny wywoławcze poszczególnych składników były ustalane każdorazowo przez Komisję do przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych i podane były w protokołach z przeprowadzonej oceny.

(akta kontroli str. 608-611, 624-625, 659-764, 879-880)

Upublicznienie zamiaru sprzedaży realizowane była każdorazowo poprzez umieszczenie na stronie BIP IGB ogłoszeń o przetargach na sprzedaż nieruchomości¹⁸⁶ lub składników majątku ruchomego¹⁸⁷.

(akta kontroli str. 618-622, 626-633, 777-784, 867-873)

Uzasadnieniem sprzedaży nieruchomości w Czerwonym Borze było stwierdzenie, że prowadzenie działalności na przedmiotowej nieruchomości nie stanowiło elementu podstawowych rodzajów działalności IGB, która nie dysponowała odpowiednimi środkami aby utrzymywać tego rodzaju infrastrukturę i prowadzić rentowną działalność gospodarczą. Powyższe uzasadniało zbycie w drodze przetargu wskazanych składników majątku. Ponadto ciepłownia wymagała pilnego remontu, którego szacowany koszt wynosił 9 515 tys. zł. Przy rocznym dochodzie z ciepłowni 160 tys. zł, zwrot inwestycji mógł nastąpić po 60 latach. Uzasadnienie gospodarcze czynności zagospodarowania majątku ruchomego dokonywane było na poziomie Centrali IGB Mazovia przez stałą Komisję do przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów, która w protokołach z przeprowadzonej oceny kwalifikowała przedstawione do oceny środki trwałe jako zużyte lub zbędne ze wskazaniem sposobu ich zagospodarowania.

(akta kontroli str. 767-768)

W IGB Mazovia dokonywano wyboru najkorzystniejszych ofert sprzedaży składników majątku. W przypadku sprzedaży nieruchomości w Czerwonym Borze wyboru najkorzystniejszej oferty dokonała pięcioosobowa Komisja w Centrali IGB Mazovia, sporządzając protokół z otwarcia ofert¹⁸⁸. W przypadku sprzedaży składników rzeczowych majątku ruchomego nie przedstawiono dokumentacji sposobu wyłaniania najkorzystniejszej oferty. Dyrektor IGB Mazovia wyjaśnił, że w przypadku sprzedaży składników majątkowych zakwalifikowanych przez Komisję jako zbędnych jest przeprowadzany przetarg publiczny i w nim jest wyłaniania najlepsza oferta.

W kontrolowanym okresie nie oddawano w najem lub dzierżawę składników majątku podlegających ewidencji w systemie f-k w lokalizacji Koszalin.

(akta kontroli str. 657, 794-795)

W IGB Mazovia nie uregulowano wewnętrznie zasad szacowania wartości rynkowej aktywów przeznaczonych do zbycia, upubliczniania zamiaru ich zbycia, uzasadniania potrzeby zbycia i wyboru najkorzystniejszej oferty. Według wyjaśnień Głównego Księgowego IGB Mazovia, Komisja szacuje wartość rynkową składników majątkowych przeznaczonych do zbycia na podstawie ocen, ekspertyz, własnej oceny na podstawie stron internetowych i własnej wiedzy w zależności od potrzeb Komisji. IGB Mazovia umieszcza zestawienie składników majątkowych do zbycia na stronie BIP. Kwalifikacja składników majątkowych następuje w przypadku – braku możliwości zagospodarowania

¹⁸⁶ Ogłoszenie z 27 sierpnia 2021 r. o przetargu nr 1/08/2021/SMNR na sprzedaż nieruchomości położonej w Czerwonym Borze.

¹⁸⁷ Ogłoszenie z 18 listopada 2021 r. o przetargu nr 1/11/2021/SMR na sprzedaż 14 składników majątku ruchomego; ogłoszenie z 9 lutego 2022 r. o przetargu nr 1/02/2022/SMR na sprzedaż 26 składników majątku ruchomego; ogłoszenie z 27 kwietnia 2022 r. o przetargu nr 2/04/2022/SMR na sprzedaż 26 składników majątku ruchomego.

¹⁸⁸ Protokół otwarcia ofert z 14 września 2021 r. w postępowaniu „Przetarg nr 1/08/2021/SMNR na sprzedaż nieruchomości położonej w Czerwonym Borze”.

składników majątkowych w innych działalnościach IGB Mazovia.

(akta kontroli str. 657-658)

Na podstawie § 10 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa¹⁸⁹, rozporządzenie nieruchomościami IGB odbywało się za uprzednią zgodą Ministra Sprawiedliwości. Przed wydaniem zgody sporządzana była opinia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. Do rozporządzania składnikami aktywów trwałych stosowano przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym¹⁹⁰. Przy sprzedaży aktywów trwałych stosowano odpowiednie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania niektórymi składnikami majątku Skarbu Państwa¹⁹¹.

(akta kontroli str. 765-770, 862-864)

Wartość rynkową aktywów trwałych przy darowiźnie nieruchomości zabudowanej w Goleniowie¹⁹² ustalono zgodnie z art. 38 ust. 3 ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Sporządzono w tym celu operat szacunkowy, według którego wartość rynkowa nieruchomości oszacowana 31 lipca 2020 r. wynosiła 341 tys. zł¹⁹³. Wartość nieruchomości ustalona w umowie darowizny¹⁹⁴ była zgodna z ustaloną w operacie szacunkowym¹⁹⁵.

(akta kontroli str. 183-191, 800-862)

W kontrolowanym okresie nie dokonywano zbycia środków trwałych o wartości rynkowej wyższej niż 5 mln zł. W jednym przypadku dokonano zbycia składników majątku o wartości powyżej 200 tys. zł. Przed zbyciem składników majątku w Czerwonym Borze o wartości rynkowej 4 837 tys. zł, Dyrektor IGB uzyskał zgodę Ministra Sprawiedliwości na sprzedaż.

(akta kontroli str. 659-770)

9. W kontrolowanym okresie w jednym przypadku dokonano nieodpłatnego zbycia środków trwałych. W 2022 r. Dyrektor IGB Mazovia zbył w formie darowizny¹⁹⁶ Skarbowi Państwa, w trwałą zarząd Zakładu Karnego w Goleniowie prawo własności zabudowanej budynkiem biurowym działki nr 57/1 o powierzchni 0,1306 ha. Przeznaczeniem darowizny była realizacja celu publicznego, to jest zorganizowanie pomieszczeń służących odprawom i szkoleniom funkcjonariuszy jednostki, pomieszczeń rejestracji widzów, poczekalni osób oczekujących na widzenie, pokoi gościnnych oraz większej ilości miejsc parkingowych. Wartość przedmiotu darowizny strony ustaliły na 341 tys. zł. W treści pisma z 18 maja 2021 r., skierowanego do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej¹⁹⁷, Dyrektor IGB Mazovia podał, że w jego ocenie przedmiotowa nieruchomość jest zbędna dla realizacji statutowych zadań IGB Mazovia, dlatego też kierując się przesłanką efektywnego gospodarowania powierzonym mieniem, zasadne było przekazanie nieruchomości na rzecz ww. Zakładu Karnego.

(akta kontroli str. 186-191, 802-803)

¹⁸⁹ Dz. U. z 2022 r., poz. 998 ze zm.

¹⁹⁰ Dz. U. z 2021 r., poz. 1933 ze zm., dalej: usatwa o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

¹⁹¹ Dz. U. poz. 729 (uchylone z dniem 23 października 2019 r.).

¹⁹² Nieruchomość zabudowana budynkiem biurowym na działce nr 57/1 o powierzchni 0,1306 ha położonej w Goleniowie.

¹⁹³ Operat szacunkowy z 31 lipca 2020 r. sporządzony przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego.

¹⁹⁴ Akt notarialny repertorium A numer 735/2022 z 8 lutego 2022 r.

¹⁹⁵ Operat szacunkowy z 31 lipca 2020 r. dotyczący oszacowania wartości rynkowej nieruchomości gruntowej zabudowanej położonej w Goleniowie.

¹⁹⁶ Akt notarialny Repertorium A numer 735/2022 z 8 lutego 2022 r.

¹⁹⁷ Wniosek o wyrażenie opinii dotyczącej nieodpłatnego przekazania na rzecz ZK w Goleniowie nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem biurowym położonej w Goleniowie, stanowiącej własność IGB Mazovia.

Zgodnie z wymogiem określonym w § 12 ust. 1 Statutu Instytucji, na nieodpłatne przekazanie ww. nieruchomości Dyrektor IGB Mazovia uzyskał zgodę Ministra Sprawiedliwości¹⁹⁸.

(akta kontroli str. 863-864)

10. W okresie objętym kontrolą Dyrektor IGB nie podejmował decyzji o zagospodarowaniu składników zaliczonych do wartości niematerialnych i prawnych poprzez ich likwidację. W badanym okresie dokonano likwidacji w 2021 r. 48 składników majątkowych o łącznej wartości 963,6 tys. zł oraz w 2022 r. (do 30 czerwca) sześć składników majątkowych o łącznej wartości 202,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 541-546)

W kontrolowanym okresie nie dokonywano likwidacji składników majątkowych o wartości początkowej wyższej niż 200 tys. zł. W Koszalinie nie dokonywano likwidacji składników majątkowych. Wszystkie czynności realizowane były przez stałą, działającą w Centrali IGB Mazovia Komisję do przeprowadzenia oceny przydatności środków trwałych, wyposażenia oraz zapasów w IGB Mazovia oraz okresowe komisje, działające w Centrali IGB Mazovia powołane odrębnymi zarządzeniami do likwidacji zużytych składników majątkowych.

(akta kontroli str. 595-646)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zarządzanie i gospodarowanie składnikami majątku jednostki ewidencjonowanego w lokalizacji Koszalin odbywało się z poziomu Centrali IGB Mazovia. W kontrolowanej lokalizacji nie podejmowano samodzielnie decyzji, w tym dotyczących sprzedaży i likwidacji składników rzeczowych majątku.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Dostosowanie przyjętych Zasad (polityki) rachunkowości IGB Mazovia do rzeczywistego sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych.
2. Dochodzenie należności wymagalnych.
3. Wzmocnienie nadzoru nad ustalaniem i ewidencjonowaniem w księgach rachunkowych kosztu własnego sprzedaży.
4. Bieżące uaktualnianie stanu zapasów magazynowych.
5. Stosowanie metod wyceny rozchodu zapasów w sposób ciągły.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

¹⁹⁸ Pismo z 11 sierpnia 2021 r.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 21 grudnia 2022 r.

Kontrolerzy
Sylwia Księżopolska
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

Marzena Guzierowicz
Główny specjalista k.p.

.....
podpis

.....
podpis